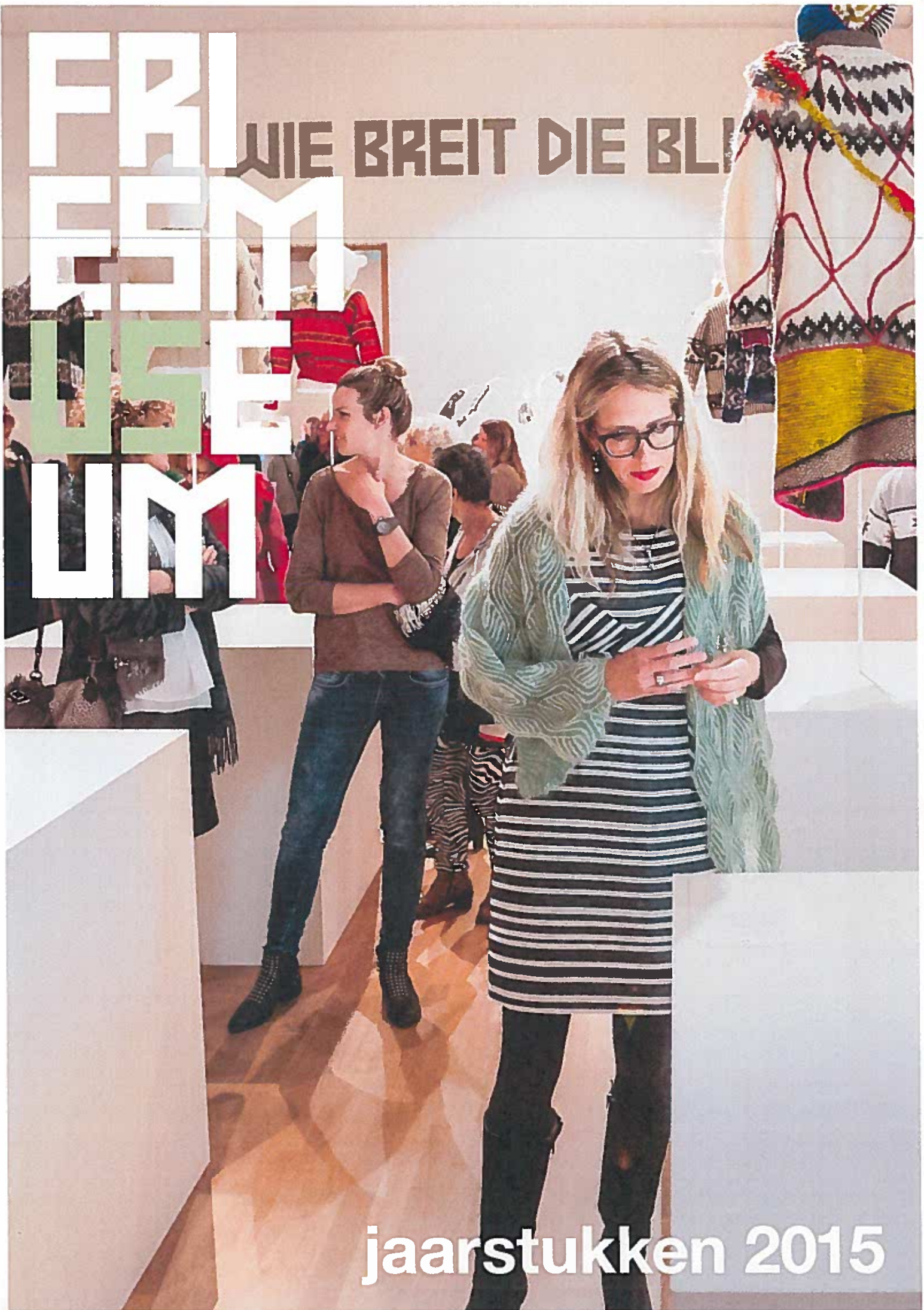

FRI ESM WSE UM

WIE BREIT DIE BLI

jaarstukken 2015

JAARstukken 2015

STICHTING HET FRIES MUSEUM

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
Behorend bij controle/verklaring
d.d. 23 maart 2016

Stichting Het Fries Museum

Bezoekadres Wilhelminaplein 92
8911 BS Leeuwarden

Postadres Postbus 1239
8900 CE Leeuwarden

Telefoon 058 - 255 55 00

Internet www.friesmuseum.nl
E-mail info@friesmuseum.nl

INHOUDSOPGAVE

Bericht van de Raad van Toezicht	4
1 Jaarverslag	
1.1 Algemeen	6
1.2 Verslag van de Directie	8
1.3 Exploitatieresultaat	12
1.4 Begroting 2016	15
2 Jaarrekening	
2.1 Balans per 31 december 2015	17
2.2 Exploitatierkening over 2015	19
2.3 Kasstroomoverzicht over 2015	20
2.4 Grondslagen van waardering en resultaatbepaling	21
2.5 Toelichting op de balans	24
2.6 Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen	31
2.7 Toelichting op de exploitatierkening	32
2.8 Verbonden partijen	42
3 Overige gegevens	
3.1 Resultaatbestemming	44
3.2 Vaststellen jaarrekening	45
3.3 Gebeurtenissen na balansdatum	46
3.4 Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	47
Bijlagen	
1 Overzicht nevenactiviteiten Raad van Toezicht en Directie	48
2 Historisch overzicht 2012-2015	50
3 Aankopen 2015	52

BERICHT VAN DE RAAD VAN TOEZICHT

Jaarrekening

De door de directie opgestelde jaarrekening over het boekjaar 2015 van Stichting Het Fries Museum is conform de statuten gecontroleerd en van een goedkeurende verklaring voorzien. De controle is uitgevoerd door Deloitte Accountants B.V. De controleverklaring is opgenomen onder de overige gegevens.

De directie heeft de jaarrekening vastgesteld en deze ter beoordeling en goedkeuring aan de Raad van Toezicht voorgelegd. De jaarrekening gaat vergezeld van het verslag van bevindingen van de accountant.

Toezicht

In het verslagjaar is de Raad van Toezicht viermaal met de directie in vergadering bijeengekomen. Daarnaast is tussentijds overleg gevoerd tussen individuele leden van de Raad van Toezicht en leden van de directie. In deze vergaderingen zijn de jaarstukken 2015 en de begroting 2016 vastgesteld en wordt de uitvoering van het beleid gevolgd.

Directie

In 2015 heeft Saskia Bak na 17 succesvolle jaren afscheid genomen als directeur van het museum. In samenwerking met alle nabij betrokkenen heeft de Raad van Toezicht een intensief selectieproces kunnen afronden dat geresulteerd heeft in de aanstelling van Kris Callens als nieuwe directeur per 1 augustus 2015.

De Raad van Toezicht bedankt de directie en de medewerkers voor hun bijdragen in het afgelopen jaar.

Leeuwarden, 23 maart 2016

Raad van Toezicht:

Dhr. drs. K.J. Storm, voorzitter

Mw. H.C. Alberdingk Thijm

Dhr. prof. dr. Ekkart

Dhr. R. Mulder

Mw. E. Vos

Dhr. C. Groeneveld

Dhr. J.W.G. Vernooij

Mw. D. Kingma

1 JAARVERSLAG 2015

1.1 ALGEMEEN

Oprichting

Stichting Het Fries Museum is opgericht op 30 december 1969 en is gevestigd aan het Wilhelminaplein 92, 8911 BS te Leeuwarden. De stichting is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel en Fabrieken voor Friesland in het stichtingenregister onder nummer 41001215.

Statutaire doelstelling

Stichting Het Fries Museum heeft ten doel:

- het inrichten en exploiteren van musea, in het bijzonder de musea voorheen in beheer bij de vereniging Het Fries Genootschap van Geschied-, Oudheid- en Taalkunde gevestigd te Leeuwarden, waarvan in het bijzonder te noemen het museum "Het Fries Museum" te Leeuwarden, van welk museum deel uitmaakt de afdeling Verzetsmuseum, met betrekking tot de geschiedenis van het verzet in de Tweede Wereldoorlog;
- en voorts al hetgeen met een en ander rechtstreeks of zijdelings verband houdt of daartoe bevorderlijk kan zijn, alles in de ruimste zin van het woord.

Het vermogen van de stichting wordt gevormd door:

- subsidies, bijdragen, retributies en donaties;
- schenkingen, erfstellingen en legaten;
- alle andere verkrijgingen en baten.

Missie

Het Fries Museum inspireert Friezen en niet-Friezen door kunst, cultuur en geschiedenis van en in Friesland te laten leven.

Cultural Governance

De Bestuurlijke organisatie van Stichting Het Fries Museum werkt volgens een model met een interne toezichthouder. Deze Raad van Toezicht toetst het artistiek-inhoudelijke beleid van het museum marginaal, ziet toe op een doelmatige en controleerbare besteding van de middelen, adviseert de directie en ondersteunt waar nodig bij het leggen en onderhouden van externe contacten. De Raad van Toezicht spreekt zich uit over de begroting en jaarrekening. Hij is tevens verantwoordelijk voor de aanstelling, de honorering, het functioneren en het ontslag van de leden van de directie.

De directie is eindverantwoordelijk voor alle aspecten van beleid, zowel inhoudelijk, financieel als organisatorisch.

Samenstelling directie

Het bestuur van Stichting het Fries Museum wordt gevormd door Stichting Beheer Fries Museum / Keramiekmuseum Het Prinsessehof. Deze stichting kent de volgende samenstelling van de directie:
de heer K.J.R. Callens, directeur vanaf 1 augustus 2015
mevrouw D. Oosterhoff, waarnemend directeur, van 15 mei tot 1 augustus 2015
mevrouw drs. S.M. Bak, directeur tot 15 mei 2015

De directie is eindverantwoordelijk voor alle aspecten van beleid: zowel inhoudelijk, financieel en organisatorisch

Toezicht

In het verslagjaar is viermaal een vergadering van de Raad van Toezicht geweest. Voor de vergaderingen van de Raad van Toezicht is er een voorbereidend overleg tussen de voorzitter van de Raad en de directie. Daarnaast is tussentijds overleg gevoerd tussen de voorzitter van de Raad van Toezicht en de directie en op onderdelen tussen portefeuillehouders van de Raad van Toezicht en de directie.

In de vergaderingen van de Raad van Toezicht zijn de jaarstukken 2014 en de begroting 2016 beoordeeld en

goedgekeurd. De Raad volgt de uitvoering van het beleid zoals vastgesteld in het activiteitenplan 2013-2016. Er wordt een kwartaalrapportage verstrekt aan de Raad van de activiteiten en de Raad ontvangt deelbeleidsplannen.

Samenstelling Raad van Toezicht inclusief data van aan- en aftreden:

Raad van Toezicht				
Stichting Beheer Fries Museum/Keramiekmuseum Princessehof				
<u>Rooster van aftreden</u>				
Naam	Termijn	Aantreden	Aftreden	Einde termijn
De heer drs. K.J. Storm (vz)	1 ^e	mrt-14	n.b.	mrt-18
De heer drs. D. de Goede	3 ^e	apr-06	26-03-15	apr-16
Mevrouw E.M. Witsen-Elias	2 ^e	dec-06	23-06-15	jun-15
Mevrouw E. Vos	1 ^e	mrt-15	n.b.	mrt-19
Mevrouw H.C. Alberdingk Thijm	3 ^e	okt-07	n.b.	okt-19
De heer R. Mulder	2 ^e	sep-09	n.b.	sep-17
De heer prof. dr. R. Ekkart	1 ^e	dec-13	n.b.	dec-17
De heer C. Groeneveld	1 ^e	mrt-15	n.b.	mrt-19
De heer J.W.G. Vernooij	1 ^e	mrt-16	n.b.	mrt-20
Mevr. D. Kingma	1 ^e	mrt-16	n.b.	mrt-20

Statutair worden de leden voor ten hoogste 4 jaar benoemd en zijn na afloop van een zittingsperiode tweemaal herbenoembaar. De Raad van Toezicht bestaat uit tenminste 5 en ten hoogste 9 leden.

Subsidiëring Provincie Fryslân

De belangrijkste subsidieverstrekker van Stichting Het Fries Museum is de provincie Fryslân. Op grond van een jaarlijks in te dienen productplan en productbegroting kent de provincie een beschikking tot verlening van budgetsubsidie toe. In deze beschikking wordt ook de periode genoemd waarvoor de provincie voornemens is de budgetsubsidie toe te kennen. Op basis van de Algemene Wet Bestuursrecht is het niet meer mogelijk meerjarige subsidieovereenkomsten af te sluiten.

Na afloop van ieder jaar legt het museum aan de hand van een productverslag en een productafrekening een inhoudelijke en financiële verantwoording af van de gerealiseerde producten en resultaten. Daarnaast wordt er om de vier jaar een meerjarenbeleidsplan opgesteld.

Vrijstelling successie- en schenkingsrecht

Op grond van artikel 32, eerste lid, onderdeel 3 en artikel 33, eerste lid, onderdeel 4 van de Successiewet 1956 zijn verkrijgingen door gerangschikte algemeen nut instellingen, waaronder Stichting Het Fries Museum, geheel vrijgesteld van successie- en schenkingsrecht. Met ingang van 1 januari 2008 wordt Stichting Het Fries Museum door de belastingdienst middels een beschikking formeel aangemerkt als Algemeen Nut Beogende Instelling.

Controleverklaring

De jaarrekening 2015 van Stichting Het Fries Museum is door Deloitte Accountants B.V. gecontroleerd en voorzien van een goedkeurende controleverklaring.

1.2 VERSLAG VAN DE DIRECTIE

Algemeen

2015 was voor het Fries Museum een sleuteljaar. Als tweede volledige jaar in het nieuwe gebouw op het Zaailand geeft het een redelijke indicatie van de te verwachten bezoekersaantallen zonder grote tentoonstellingen. Het museum bereikte met 99.000 bezoekers ruim de prestatieafspraken van 80.000, maar de daling van 11% ten opzichte van de 110.817 bezoekers in het openingsjaar maakt duidelijk dat enkel met grote tentoonstellingen (en extra financiering) 100.000 bezoekers in de toekomst structureel mogelijk blijven. De uitkomsten van eerdere haalbaarheidsonderzoeken worden hiermee bevestigd, al overstijgt het museum de verwachtingen. 34% van de bezoekers kwam dit jaar uit Friesland, 56% uit andere delen van het land en 10% uit het buitenland.

Met de BGL Museumprijs én de Turing prijs voor het tentoonstellingsplan Alma Tadema voor 2016 bereikte het Fries Museum kwalitatief de top van de Nederlandse musea. Met de toegekende steun uit het provinciale Evenementenfonds als startkapitaal is het museum alvast in de periode 2016-2018 in staat tentoonstellingen van internationale allure te maken, die in 2015 volop werden voorbereid met 75% niet-provinciale middelen. Tegelijk ontwikkelde het museum programma's voor het onderwijs, gericht op deelnemers uit Friesland, zoals breien met Vrouwen van Nu (coaches), MBO-leerlingen (doorgeefluik) en 2.500 basisschoolleerlingen als trotse uitvoerders.

Met nieuwe tentoonstellingen *Goud – gevonden schatten uit de middeleeuwen*, *Oog in oog met de dame uit de terp*, *Breien!*, *Machiel Braaksma – Harrekrammele* en *Gerrit Bennerprijs 2015 – Sjoerd de Vries* verbond het museum Friesland met de wereld. De tentoonstellingen werden met rapportcijfers tussen 7,8 en 8,4 hooggewaardeerd door de bezoekers. De aankoop van *Entrance of the Theatre* van Alma-Tadema voor meer dan 1,5 miljoen euro, gefinancierd zonder provinciale steun, was voor het museum de grootste aankoop ooit, die prominent verscheen in de jaaroverzichten van het Mondriaan Fonds, de Vereniging Rembrandt en de BankGiro Loterij. De verwerving van het doodsvonnis van Mata Hari was nationaal nieuws.

Het nieuwe gebouw biedt steeds meer mogelijkheden. Het was de locatie voor tal van publieke en private evenementen, zoals het Fries Filmfestival en het symposium met de Kwadrant Groep over ouderenzorg. Het museum werkte nadrukkelijker samen met culturele en maatschappelijke partners: de andere musea in Friesland, het Koninklijk Fries Genootschap, Culturele Hoofdstad en tal van onderwijs- en zorginstellingen. Door deelname aan de provinciale handelsmissie in China en toekomstige samenwerking ondersteunde het museum ook de internationale economische ambities van Friesland.

Achter de schermen vond een directiewissel plaats en werd een nieuw hoofd Collecties aangetrokken; beide wissels zijn vlot verlopen. Een financiële risicoanalyse toonde aan dat het museum toereikende reserves heeft. Uit de provinciale evaluatie bleek een uiterst efficiënte organisatie maar 2700 openstaande vakantie-uren wijzen op een structurele overbelasting sinds de reorganisatie. Naast een eenmalige actie zijn scherpere keuzes in de programmering gemaakt om dit knelpunt op te lossen. De onderbezetting bij collectiebeheer en het promotieteam blijft voorlopig onopgelost.

In december heeft het Fries Museum het beheer van het opgeleverde Kolleksjesintrum Fryslân opgenomen, levert het aan het KSF diensten als beveiliging en Finance & Control en zet het leveranciers in voor diensten als schoonmaak en kantoorartikelen voor het KSF. Ter voorbereiding van de verhuizing van de collectie naar het KSF is de collectie in de huidige depots ingepakt, een project van 389.000 euro zonder extra provinciale middelen. Samen met de andere gebruikers van het KSF zijn afspraken gemaakt over samenwerking van de teams, verdeling van de exploitatiekosten, gedeelde procedures en ICT. Het museum financierde met eigen middelen de eerste fase van een meerjarig waarderings- en ontzameltraject, zodat de collectie in de toekomst beter gebruikt en beheerd kan worden en het maatschappelijk draagvlak voor het eigen erfgoed groeit.

Collecties

Aanwinsten

In 2015 doet het Fries Museum met het topstuk van Alma-Tadema de grootste aankoop uit zijn geschiedenis. Het schilderij *Entrance of the theatre* (1866) wordt gezien als een sleutelwerk van de hand van Alma-Tadema. Ook de schenking van het 'Bulletin N° 1' met het doodsvonnis van Mata Hari is een hoogtepunt voor het museum. De enorme publiciteit die het nieuws genereert, is veelbelovend voor de blockbuster over Mata Hari die het museum in 2017/18 organiseert.

Ontzamelproject

In 2015 is gestart met het afstoten van een deel van de collectie dat niet aan de kwaliteitseisen van het collectiebeleid voldoet. Het feitelijke afstoten blijkt meer voeten in de aarde te hebben dan aanvankelijk gedacht omdat het museum het ontzamen transparant wil uitvoeren en op een zodanige manier dat alle besluiten navolgbaar en controleerbaar zijn en de relevante collectie-eigenaren en andere belanghebbenden betrokken zijn bij het proces. Daarbij voldoet het museum aan de randvoorwaarden voor afstoting van overtollige collectieonderdelen zoals die in 2014 zijn geformuleerd en goedgekeurd door de raad van toezicht. Het ontzamelplan houdt ook rekening met de geldende wet- en regelgeving en afstemming met belanghebbenden. Het ontzameltraject wordt in twee fases uitgevoerd in de lopende en de daaropvolgende beleidsperiode, tot 2020.

De te ontzamen collecties zijn in 2015 in één buitendepot ondergebracht, in afwachting van de feitelijke ontzaming.

Kolleksjesintrum en verhuizing collecties

De afgeslankte collectie wordt begin 2016 overgebracht naar het nieuwe provinciale Kolleksjesintrum. In verband met de voorbereidingen van het Kolleksjesintrum is er een bruikleenstop van kracht vanaf de zomer van 2014, tot na de afronding van de collectieverhuizing naar het nieuwe depot, zomer 2016. De voorbereidingen voor de verhuizing, m.n. het inpakken, zijn in 2015 als project aangepakt. Na de depotverhuizing kan het museum bruikleengevers nog beter faciliteren dan voorheen.

Het Kolleksjesintrum is op 1 december 2015 bouwkundig opgeleverd. In december is een coördinator collectiecentrum geworven. Hij start op 25 januari 2016, als medewerker van Fries Museum. Hij legt verantwoording af aan de Raad van Advies die bestaat uit de 5 directeuren van de in het Kolleksjesintrum deelnemende partijen.

Collectieverzekering

Om de collectieverzekering van het museum verantwoord en financieel haalbaar te houden, zijn in 2014 met een aantal collectie-eigenaren, onder wie de provincie Fryslân, de gemeente Leeuwarden en de Ottema-Kingma Stichting gesprekken begonnen om in gezamenlijkheid te komen tot een nieuw verzekeringsmodel. Het museum laat zich voor dat nieuwe model adviseren door de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed. Het voornemen is om dit proces in 2016 af te ronden.

Werkzaamheden 2015

Naast het verhuisings- en ontzamelingsproject hebben de medewerkers hebben verder gewerkt aan het terugdringen van de achterstanden op het gebied van registratie en digitalisering. Daarnaast hebben zij voornamelijk volgens plan hun medewerking verleend aan de registratie van nieuwe aanwinsten en aan de op- en afbouw van tijdelijke tentoonstellingen.

Collectieregistratie

De registratiegraad van de collectie bedroeg op 31 december 2015 ruim 95%

Totale collectie	122.568
Aantal onderdelen	210.118
Registratiegraad	96,7%
Basisregistratiegraad	76,7%
Digitaliseringsgraad	35,9 %

Vanwege het continue proces van aankopen en schenkingen is de registratiegraad nooit 100%.

Publiek en programma

Het Fries Museum heeft een topjaar achter de rug. 98.732 bezoekers hebben het museum in 2015 bezocht, veel meer dan de verwachte 80.000 en dan de 50.000 die het museum tot 2012 op de oude locatie haalde. 66% van de bezoekers kwam van buiten Friesland, het merendeel speciaal voor het museum. Bezoekers gaven het museum een 8,4 als gemiddeld rapportcijfer. Het museum genereerde in 2015 publiciteit in printmedia met een mediawaarde van € 4.749.945.

Tentoonstellingen	
Topografische atlas: Ids Wiersma	vanaf 17.01.2015 t/m 10.05.2015
Maria Louise, vorstin van Friesland	vanaf 21.03.2015 t/m 10.05.2015
Herbarium Cataplasma	vanaf 21.03.2015 t/m 10.05.2015
Vissers – Kadir van Lohuizen	vanaf 11.04.2015 t/m 01.11.2015
<hr/>	
Fries Verzetsmuseum: Hongerkinderen	vanaf 11.04.2015 t/m 26.08.2016
Horizonnen – kunst in een veranderend Friesland	vanaf 11.04.2015 t/m 26.02.2016
Dicht op de huid – de schenking van Willem van Zoetendaal	vanaf 11.04.2015 t/m 06.09.2015
Goud – gevonden schatten uit de middeleeuwen	vanaf 06.06.2015 t/m 05.06.2016
Oog in oog met Beitske, de dame uit de terp	vanaf 06.06.2015 t/m 05.06.2016
Schatten op de schop	vanaf 06.06.2015 t/m 03.01.2016
Harrekrammele	vanaf 26.09.2015 t/m 06.03.2016
Breien!	vanaf 17.10.2015 t/m 28.08.2015
Entrance of the Theatre	vanaf 21.11.2015 t/m 28.08.2016
Gerrit Bennerprijs: Sjoerd de Vries	vanaf 21.11.2015 t/m 28.02.2016

vier tentoonstellingen in Medisch Centrum Leeuwarden

Het Fries Museum opende in 2015 vijftien grotere en kleinere tentoonstellingen. De tentoonstelling Goud, gevonden schatten uit de middeleeuwen werd zeer gewaardeerd door het publiek. De bijzondere reconstructie van het gezicht van een dame uit de 7de eeuw trok veel publiciteit, bijna 3000 mensen gaven gehoor aan de oproep om haar een naam te geven. De tentoonstelling Breien!, die de historische textielcollectie op sprookjesachtige wijze combineert met hedendaagse kunst en design, leverde eveneens veel publiciteit en positieve recensies op. 70 jaar vrijheid werd door het Fries Verzetsmuseum, onderdeel van het Fries Museum, gemarkeerd met de tentoonstelling Hongerkinderen, een samenwerking met het Verzetsmuseum in Amsterdam. Bijzondere samenwerkingen ontstonden dit jaar ook rondom het 250ste sterfjaar van prinses Maria Louise, de Leeuwarder voorouder van de koning. Met vier presentaties in het Medisch Centrum Leeuwarden bereikte het Fries Museum honderdduizenden potentiële museumbezoekers uit de regio.

Prijzen

In 2015 viel het Fries Museum volop in de prijzen. In april won het museum de landelijke BankGiro Loterij Museumprijs 2015 en daarmee een bedrag van 100.000 euro. Het museum liet met een recordaantal stemmen de andere genomineerden, het Zeeuws Museum en het Amsterdam Museum achter zich. Het Fries Museum won ook de Turing Toekenning 2015. De Turing Toekenning is een tweejaarlijkse prijs voor het beste tentoonstellingsplan van een Nederlands museum. Het Fries Museum kreeg deze prijs, 500.000 euro, van de Turing Foundation voor de internationale tentoonstelling over de 19de-eeuwse schilder Sir Lawrence Alma-Tadema (1836-1912) in 2016.

Jong bezoek

Meer dan 18.000 kinderen en jongeren bezochten het Fries Museum. Bijna 11.000 van hen hadden met hun klas een leerzame middag in het museum. Voor een onderwijsproject rond de tentoonstelling Goud trok het museum met een gesponsorde gouden auto langs Friese basisscholen in terpdorpen. Leerlingen kregen les over het terpengoud ter voorbereiding op een bezoek aan de tentoonstelling. Ook voor de tentoonstelling Breien! zocht het museum de scholieren op. In een vernieuwend onderwijsproject leerden Vrouwen van Nu MBO-ers breien, waarop deze jongeren duizenden basisschoolleerlingen het breien bijbrachten. Kennismaking

met techniek, materialen, geschiedenis en de uitwisseling van brei-enthousiasme en brei-ervaringen speelden een centrale rol: jong inspireert en leert van oud, en vice versa (intergenerationeel leren). Als eerste museum in Nederland heeft het Fries Museum in 2015 een volwaardige kinderdirectieteam aangesteld, die het museum met raad en daad bijstaat. Het Fries Museum organiseert jaarlijks honderden activiteiten voor jong en oud. Bijna dagelijks kunnen bezoekers aan de slag in de tentoonstelling Breien! Veel van de kinderen en jongeren die het museum buiten school om bezoeken, komen voor de activiteiten die het museum in de schoolvakanties organiseert. Meer dan de helft van de gezinnen die in 2015 aan de vakantieactiviteiten deelnamen, kwamen voor het eerst naar het museum.

Online

De website van het Fries Museum werd in 2015 ruim 300.000 keer bezocht, een stijging van 67% ten opzichte van vorig jaar. Ook op social mediagebied was het een goed jaar. Het aantal volgers op Twitter steeg van 7.577 naar 8.860. Op Facebook ging het museum van 12.630 naar 18.500 volgers, daarmee neemt het Fries Museum de eerste positie in op de lijst van musea in Noord- Nederland.

Financieel

Het eigen vermogen, de waarde van bezittingen verminderd met de waarde van alle schulden, is de buffer van een organisatie om financiële risico's af te dekken. Voor Stichting het Fries Museum zijn de risico's die de organisatie loopt in beeld gebracht om zodoende de hoogte van het noodzakelijke eigen vermogen te kunnen bepalen. Daarbij is rekening gehouden met de kans, impact en effect in jaren van ieder risico. Belangrijke risico's zijn de subsidie-inkomsten, risico's met betrekking tot het gebouw en risico's met betrekking tot de kwaliteit van het museale product en de aantrekkingskracht op het publiek.

In 2015 is een risicoanalyse van het (weerstands)vermogen opgesteld. In verhouding tot de risico's die de organisatie loopt, ligt het eigen vermogen van het Fries Museum op het gewenste niveau. Het niveau van het eigen vermogen is bepalend in hoeverre risico's op korte termijn kunnen worden opgevangen. Tegenvallende inkomsten kunnen op korte termijn opgevangen worden met de algemene reserves, daarnaast zullen er maatregelen genomen worden op langere termijn de inkomsten weer op het gewenste niveau te brengen.

De belangrijkste risico's, opgenomen in de risicoanalyse, zijn:

- Tegenvallende publieksinkomsten, inkomsten uit winkel en inkomsten uit horeca.
  - Uitgangspunt is een (risico)bedrag van € 592.000 aan jaarlijkse inkomsten op deze onderdelen. Ingeschat is (o.b.v. kans/impact/effect in jaren) dat voor de organisatie het risico € 241.000 is.
- Risico op langdurige ziekte, zwangerschap en mantelzorg.
  - Uitgangspunt is een (risico)bedrag van € 1.500.000 aan jaarlijkse vaste personeelskosten. Ingeschat is (o.b.v. kans/impact/effect in jaren) dat voor de organisatie het risico € 187.500 is.
- Tegenvallende inkomsten voor tentoonstellingen.
  - Uitgangspunt is een gemiddeld bedrag aan fondsenwerving van € 500.000 per jaar. Ingeschat is (o.b.v. kans/impact/effect in jaren) dat voor de organisatie het risico € 300.000 is.
- Tegenvallende gebouw-gerelateerde kosten
  - Uitgangspunt is een (risico)bedrag van € 800.000 aan gebouw-gerelateerde kosten per jaar. Ingeschat is (o.b.v. kans/impact/effect in jaren) dat voor de organisatie het risico € 360.000 is.
- Reserve voor groot onderhoud
  - Uitgangspunt is een basisreserve voor groot-onderhoud van € 300.000. Hiermee kunnen de risico's verbonden aan de onderhoudskosten gedeeltelijk worden opgevangen.

In 2016 zal verder gewerkt worden aan de ontwikkeling van een integrale risicoanalyse.

De Directie en de Raad van Toezicht zijn in 2014 in gezamenlijkheid tot de conclusie dat een eigen vermogen van ongeveer € 1,6 miljoen nodig is om de risico's zelfstandig te kunnen dragen. Het Fries Museum beschikt over dit vermogen.

Leeuwarden, 23 maart 2015
Drs. K.J.R. Callens, directeur

1.3 EXPLOITATIERESULTAAT

Resultaat

Het exploitatieresultaat over het boekjaar 2015 bedraagt + € 10.333 tegenover een exploitatieresultaat van + € 725.022 in 2014. De goedgekeurde begroting voor het jaar 2015 sluit op een begroot exploitatieresultaat van € 0. De afwijking ten opzichte van de begroting bedraagt € 10.333 positief.

Voornaamste afwijkingen realisatie ten opzichte van de begroting

Hogere c.q. lagere baten, waar rechtstreeks hogere c.q. lagere lasten tegenover staan, zijn in deze recapitulatie buiten beschouwing gelaten. Hierdoor is een één op één vergelijking met de exploitatierekening niet rechtstreeks te leggen.

Baten	€
1. Inkomsten uit entree (netto)	-1.073
<i>Hier vallen de inkomsten uit entree, rondleidingen, cursussen, lezingen en museumjaarkaarten onder gecorrigeerd met de uitgaven die betrekking hebben op de inkoop museumjaarkaarten.</i>	
2. Inkomsten uit horeca en winkel (netto)	84.047
<i>Op de inkomsten zijn de uitgaven voor winkelin kopen in mindering gebracht.</i>	
3. Overige directe opbrengsten	99.972
<i>Hier vallen de inkomsten van het museumcafe, inkomsten voor facilitaire inzet, de doorbelasting van kosten aan het Centrum voor Film in Friesland en inkomsten in verband met verhuur horeca gecorrigeerd met de ontvangen bijdrage van Stichting de Kanselarij.</i>	
4. Indirecte opbrengsten	-5.000
<i>Exclusief de doorbelasting aan het Keramiekmuseum Prinsessehof voor verrichtte diensten</i>	
5. Subsidie Provincie Fryslân	6.030
<i>Exclusief bijdragen voor aankoop Tadema</i>	
6. Overige subsidies en bijdragen	337.903
7. Rente opbrengsten	-39.035
	<hr/>
	482.844
Lasten	
8. Salarissen en sociale lasten (incl. ZWV)/personeel van derden	83.930
<i>Gecorrigeerd met de opbrengsten voor verrichtte diensten aan het Keramiekmuseum Prinsessehof</i>	
9. Afschrijvingen op vaste activa	8.776
10. Huurlasten	-41.851
11. Aankopen	52.457
<i>Exclusief kosten voor aankoop Tadema</i>	
12. Collectie- en publiekskosten (incl. tentoonstellingen en educatie)	329.896
13. Huisvestingskosten	-15.021
14. Kantoorkosten	12.297
15. Publiciteitskosten	15.183
16. Diverse personeelskosten	15.430
17. Projecten	2.729
18. Overige kosten	8.685
	<hr/>
	472.511
Bijzondere baten en lasten	
Bijzondere baten	0
Bijzondere lasten	0
	<hr/>
	0
	<hr/>
	10.333
	<hr/> <hr/>

Toelichting op de baten

Inkomsten uit entree, horeca en winkel

Met bijna 100.000 bezoekers in 2015 heeft het museum aan de verwachtingen voldaan. Begroot waren 80.000 bezoekers. De inkomsten uit horeca en winkel zijn hoger dan begroot. Er werden veel evenementen georganiseerd en er werden veel groepen ontvangen. Dit levert inkomsten op maar daar staan ook extra kosten tegenover, bijvoorbeeld voor beveiliging, schoonmaak, inzet personeel enz. Deze kosten zijn verantwoord onder diverse kostenplaatsen.

Indirecte opbrengsten

Het saldo op de indirecte inkomsten heeft als oorzaak het vrijvallen van het gereserveerde budget voor de vervanging van de balie. De nieuwe balie is opgenomen onder de materiele vaste activa.

Overige subsidies en bijdragen

De overige subsidies en bijdragen liggen hoger dan begroot door toekenning van subsidies door diverse partijen voor tentoonstellingen, projecten en activiteiten in 2015. Tegenover deze baten staan ook lasten. Zie hiervoor de toelichting op de collectie- en publiekskosten.

Renteopbrengsten

Tot 2015 ontving het Fries Museum van Stichting de Kanselarij een rentevergoeding voor verstrekte leningen. Met het kwijtschelden van de leningen eind 2014 is deze rentevergoeding vervallen. Op het moment dat de begroting werd vastgesteld voor 2015 was hier nog geen sprake van vandaar dat het bedrag is opgenomen in de begroting.

Toelichting op de lasten

Salarissen en sociale lasten / Personeel van derden

De totale salariskosten inclusief inhuur van extern personeel is ruim € 83.000 hoger dan begroot. Een van de oorzaken was de salarisverhoging vanwege de nieuwe cao-afspraken. Daarnaast is er extra personeel ingezet voor de verhuizing van de collectie naar het nieuwe depot. Tenslotte is er meer extern personeel ingehuurd in relatie tot wat is aangegeven onder de toelichting op de entreebaten.

Afschrijvingen op vaste activa

De afschrijvingskosten liggen € 8.776 hoger dan begroot. De oorzaak ligt in het versneld afschrijven van de balie.

Collectie- en publiekskosten

De collectie- en publiekskosten liggen ruim € 329.896 hoger dan begroot. In een jaar worden er extra middelen aangevraagd bij verschillende partijen (fondsen, stichtingen) om tentoonstellingen, projecten of activiteiten te kunnen realiseren. Zie hiervoor het kopje 'overige subsidies en bijdragen' onder baten. In de jaarrekening wordt onder de toelichting bij de exploitatierekening aangegeven wie extra middelen heeft toegekend aan het museum en hoeveel. Zonder deze extra middelen kunnen de doelstellingen van het museum niet gerealiseerd worden. Tegenover deze bijdragen staan evenveel kosten die verantwoord worden onder de collectie- en publiekskosten.

Kantoorkosten

De kantoorkosten zijn ruim € 12.000 hoger dan begroot. De kosten van ICT zijn hoger (€ 7.500). Dit heeft als oorzaak dat aanschaffingen onder de € 2.500 euro niet geactiveerd worden maar direct ten laste komen van de exploitatie. Het overschot op de afschrijvingen kan daarom direct gerelateerd worden aan de extra kosten voor ICT. De overige € 4.500 is verdeeld over diverse posten die onder kantoorkosten vallen.

Publiciteitskosten

De publiciteitskosten liggen hoger dan begroot. In 2015 heeft het Fries Museum een landelijke museumprijs gewonnen. Hiervoor zijn kosten (ruim € 13.000) gemaakt die ten laste zijn gebracht van het budget marketing.

Diverse personeelskosten

Onder diverse personeelskosten vallen de kosten voor werving en selectie. In 2015 zijn kosten gemaakt om een nieuwe directeur voor het museum te werven. Deze kosten zijn niet opgenomen in de begroting 2015.

1.4 BEGROTING 2016

	Begroting 2016
	€
BATEN	
Opbrengsten:	
- Directe opbrengsten	683.829
- Indirecte opbrengsten	35.000
Bijdragen:	
- Subsidies Provincie Fryslân	2.853.433
- Overige subsidies en bijdragen	200.000
<i>Som der baten</i>	<u>3.772.262</u>
LASTEN	
Salarissen, sociale lasten en pensioenlasten	1.570.325
Afschrijvingen op vaste activa	153.200
Huurlasten	111.000
Aankopen	63.100
Overige lasten:	
- Collectie- en publieksfunctie	706.807
- Huisvestingskosten	795.000
- Kantoorkosten	193.750
- Publiciteitskosten	100.000
- Diverse personeelskosten	130.080
- Overige kosten	16.000
<i>Som der lasten</i>	<u>3.839.262</u>
Rentebaten en inkomsten uit beleggingen	67.700
Rentelasten en soortgelijke kosten	700
Saldo uit gewone bedrijfsvoering	<u>0</u>
Exploitatieresultaat	<u><u>0</u></u>

Toelichting op begroting 2016

Voor 2016 is er sprake van een sluitende begroting.

2 JAARREKENING

2.1 BALANS PER 31 DECEMBER 2015 – na resultaatbestemming

	31.12.2015		01.01.2015	
	€	€	€	€
ACTIVA				
Materiële vaste activa				
Gebouwen en installaties	11.595		13.534	
Inventaris en inrichting	463.216		520.647	
Museale inventaris en inrichting	24.504		32.672	
Niet aan het productieproces dienstbare MVA	1.395.999		1.431.086	
		1.895.314		1.997.939
Financiële vaste activa				
Verbonden partijen	152.884		0	
		152.884		0
Vorraden				
Overige voorraden	39.276		54.599	
		39.276		54.599
Vorderingen				
Debiteuren	174.629		292.961	
Verbonden partijen	10.238		243.801	
Overlopende activa	567.469		471.863	
		752.336		1.008.625
Liquide middelen				
Banken	2.443.938		2.092.376	
Kasmiddelen	21.874		24.608	
		2.465.812		2.116.984
		<u>5.305.622</u>		<u>5.178.147</u>

	31.12.2015		01.01.2015	
	€	€	€	€
PASSIVA				
Eigen vermogen				
Algemene reserve	1.699.195		1.701.717	
Provinciale reserve	6.613		6.613	
Bestemmingsreserves	421.538		408.683	
		2.127.346		2.117.013
Voorzieningen				
Voorziening jubilea		21.808		31.819
Langlopende schulden				
Overige schulden		1.533.792		1.577.503
Kortlopende schulden				
Crediteuren	352.920		329.629	
Verbonden partijen	148.275		18.031	
Belastingen en premies SV	18.182		337	
Overlopende passiva	983.544		659.060	
Vooruit ontvangen subsidiebijdragen	76.044		401.500	
Aflossingsverplichtingen	43.711		43.255	
		1.622.676		1.451.812
		<u>5.305.622</u>		<u>5.178.147</u>

2.2 EXPLOITATIEREKENING OVER 2015

	Rekening 2015	Begroting 2015	Rekening 2014
	€	€	€
BATEN			
Opbrengsten:			
- Directe opbrengsten	1.098.275	718.256	1.113.002
- Indirecte opbrengsten	589.026	35.000	807.229
Bijdragen:			
- Subsidies Provincie Fryslân	2.853.433	2.847.403	2.798.366
- Bijdrage kwaliteitsslag Provincie Fryslân	0	0	0
- Overige subsidies en bijdragen	2.172.903	250.000	162.244
<i>Som der baten</i>	<u>6.713.637</u>	<u>3.850.659</u>	<u>4.880.841</u>
LASTEN			
Salarissen, sociale lasten en pensioenlasten	2.149.250	1.506.294	2.346.068
Afschrijvingen op vaste activa	166.976	158.200	117.695
Huurlasten	107.216	149.067	139.019
Aankopen	1.750.557	113.100	67.363
Overige lasten:			
- Collectie- en publieksfunctie	1.039.703	709.807	801.041
- Huisvestingskosten	884.979	900.000	885.227
- Kantoorkosten	208.047	195.750	212.945
- Publiciteitskosten	115.183	100.000	90.014
- Diverse personeelskosten	141.180	125.750	108.074
- Overige kosten	177.658	1.000	152.240
Projecten	2.729	0	66.594
<i>Som der lasten</i>	<u>6.743.478</u>	<u>3.958.968</u>	<u>4.986.280</u>
Rentebaten en inkomsten uit beleggingen	110.965	109.009	182.144
Rentelasten en soortgelijke kosten	70.791	700	70.092
Saldo uit rentebaten en rentelasten	<u>40.174</u>	<u>108.309</u>	<u>112.052</u>
Bijzondere baten	0	0	2.268.907
Bijzondere lasten	0	0	-2.268.907
Saldo uit bijzondere baten en lasten	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>
Exploitatieresultaat	<u>10.333</u>	<u>0</u>	<u>6.613</u>
Resultaat Project Nieuw Fries Museum	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>718.409</u>
Resultaat	<u>10.333</u>	<u>0</u>	<u>725.022</u>

2.3 KASSTROOMOVERZICHT OVER 2015

	2015	2014
	€	€
I Kasstroom uit operationele activiteiten		
Exploitatieresultaat	10.333	6.613
Resultaat project Nieuw Fries Museum	0	718.409
Afschrijvingen op vaste activa	131.887	117.695
Afschrijving niet aan het productieproces dienstbare MVA	35.088	33.689
Boekresultaat desinvestering vaste activa	35.087	0
Mutatie bestemmingsreserve	287.145	0
Mutatie voorzieningen	-297.156	-385.167
<i>Bruto kasstroom uit operationele activiteiten</i>	<u>202.384</u>	<u>491.239</u>
Mutatie in voorraden	15.323	-32.998
Mutatie vorderingen	256.289	569.100
Mutatie kortlopende schulden	495.864	-24.945
<i>Netto kasstroom uit operationele activiteiten</i>	<u><u>767.476</u></u>	<u><u>1.002.396</u></u>
II Kasstroom uit investeringsactiviteiten		
Investerings in vaste activa	-99.437	-54.605
Desinvesteringen in vaste activa	0	600.000
<i>Kasstroom uit investeringsactiviteiten</i>	<u><u>-99.437</u></u>	<u><u>545.395</u></u>
III Kasstroom uit financieringsactiviteiten		
Mutatie subsidiebijdragen	-325.456	-1.900.617
Mutatie langlopende schulden	-43.255	-2.384.762
Mutatie financiële vaste activa	-152.884	2.268.901
<i>Kasstroom uit financieringsactiviteiten</i>	<u><u>-521.595</u></u>	<u><u>-2.016.478</u></u>
Mutatie liquide middelen (I + II + III)	<u><u>348.828</u></u>	<u><u>-468.687</u></u>
Liquide middelen einde boekjaar	2.465.812	2.116.984
Liquide middelen begin boekjaar	2.116.984	2.585.671
Mutatie liquide middelen	<u><u>348.828</u></u>	<u><u>-468.687</u></u>

2.4 GRONDSLAGEN VAN WAARDERING EN RESULTAATBEPALING

Algemeen

De jaarrekening van Stichting Het Fries Museum is opgesteld conform de richtlijnen van de Raad voor de Jaarverslaggeving voor organisaties zonder winststreven. De Raad voor de Jaarverslaggeving heeft per 1-1-2010 een richtlijn opgesteld met specifieke bepalingen voor kleine organisaties zonder winststreven die tot die datum waren aangewezen op Richtlijn 640. De Richtlijn is opgenomen in onderdeel C van de bundel Richtlijnen voor de jaarverslaggeving van kleine rechtspersonen. De jaarrekening is opgesteld op basis van historische kosten.

Balans algemeen

Er is sprake van een stelselwijziging. In 2015 is besloten de voorziening onderhoud toe te voegen aan de bestemmingsreserve onderhoud. De reden is een beleidswijziging waarin is bepaald dat de organisatie een onderhoudsreserve wil vormen per 31-12-2015 van € 300.000 en jaarlijks zal bepalen welke onderhoudskosten ten laste van deze reserve gebracht zullen worden en hoeveel er aan de onderhoudsreserve zal worden toegevoegd. Per 1-1-2015 komt de balans er als volgt uit te zien:

Eindbalans 31-12-2014		correctie	Beginbalans 01-01-2015
MvA	1.997.939		1.997.939
FvA	0		0
Vorraden	54.599		54.599
Vorderingen	1.008.625		1.008.625
Liquide middelen	2.116.984		2.116.984
Totaal Activa	5.178.147		5.178.147
EV	1.829.868	287.145	2.117.013
Voorzieningen	318.964	-287.145	31.819
Langlopende schulden	1.577.503		1.577.503
Kortlopende schulden	1.451.812		1.451.812
Totale Passiva	5.178.147	0	5.178.147

Toelichting

De onderhoudsvoorziening bedroeg op 31-12-2014 € 287.145. Door de stelselwijziging wordt dit bedrag toegevoegd aan de reserves vandaar dat de voorziening en met € 287.145 worden verlaagd en de reserves met dit bedrag worden verhoogd. De stelselwijziging is verwerkt in de beginbalans per 1 januari 2015.

Museale collectie

De museale collectie is niet gewaardeerd.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen aanschafwaarde onder aftrek van de cumulatieve afschrijvingen met uitzondering van gebouwen, terreinen, installaties en vaste inrichting.

Het nieuw Fries Museum is in 2012 opgeleverd. De investeringskosten voor het gebouw, de installaties, de grond en de vaste inrichting zijn niet opgenomen onder de vaste activa in de balans. Het gaat om de volgende investeringen:

	x € 1.000.000
*Grond	4,1
*Bouwkosten Bouwkundig	17,8
*Bouwkosten installatietechnisch	5,2
*Aankoop horecaruimte	0,2
*Vaste inrichting	1,8
*Honoraria bouwadvies en -management	<u>5,3</u>
	34,4

Met ingang van 2012 wordt afgeschreven op basis van de volgende grondslagen:

- * Op gebouwen, terreinen, installaties en vaste inrichting wordt niet afgeschreven omdat deze niet geactiveerd worden. Uitzondering hierop is de investering i.v.m. de inhuizing van het Centrum voor Film in Friesland in het Nieuw Fries Museum. Hiervoor is een lening aangegaan bij de BNG. De rente en aflossing wordt gefinancierd uit het bedrag van € 101.000 dat jaarlijks door het Filmhuis voor het gebruik van het gebouw aan Stichting Het Fries Museum zal worden betaald, en waarvoor de Gemeente Leeuwarden garant staat.
- * Duurzame goederen die aangeschaft worden naar aanleiding van een investeringsbesluit, dat in totaal minimaal € 2.500 bedraagt, worden geactiveerd. Duurzame goederen dat worden aangeschaft naar aanleiding van een investeringsbesluit die in totaal het bedrag van € 2.500 niet overschrijdt, worden niet geactiveerd maar ten laste gebracht van de exploitatie in het jaar van aanschaf.
- * Duurzame goederen die worden aangeschaft ten behoeve van een presentatie of project worden niet geactiveerd maar ten laste gebracht van het presentatie- of projectbudget.
- * Duurzame goederen worden in het jaar van aanschaf over het gehele jaar afgeschreven
- * De volgende afschrijvingstermijnen worden gehanteerd:

Automatisering	5 jaar/20%
Inventaris kort	5 jaar/20%
Inventaris lang	10 jaar/10%
Presentatiemiddelen	10 jaar/10%
Museale collectie	variabel

Voor de investeringen in het nieuw Fries Museum worden (overheids)subsidies ontvangen alsmede bijdragen van particulieren en bedrijven. Op grond van RJ274.112 kunnen deze bijdragen in mindering gebracht worden op het te activeren bedrag. In 2012 en 2013 zijn de ontvangen middelen in mindering gebracht op de bouwkosten. Inventaris is wel geactiveerd.

Financiële vaste activa

De financiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen nominale waarde.

Voorraden

Onderhanden activiteiten

Het betreft hier de voorbereidingskosten die gemaakt zijn in het huidige boekjaar voor tentoonstellingen die plaatsvinden in het nieuwe boekjaar en van de geprognosticeerde kosten van tentoonstellingen die doorlopen in het nieuwe boekjaar. Bepalend voor het moment van het nemen van verlies is het jaar waarin de tentoonstelling is begroot. Onderhanden werk wordt gewaardeerd tegen integrale kostprijs.

Overige voorraden

De overige voorraden zijn gewaardeerd tegen kostprijs, indien noodzakelijk onder aftrek van een voorziening voor incurantheid.

Vorderingen en overlopende activa

De vorderingen en overlopende activa worden bij eerste verwerking opgenomen tegen de reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. De reële waarde en geamortiseerde kostprijs zijn gelijk aan de nominale waarde.

Noodzakelijk geachte voorzieningen voor het risico van oninbaarheid worden in mindering gebracht. Deze voorzieningen worden bepaald op basis van individuele beoordeling van de vorderingen. Vorderingen hebben een looptijd van minder dan 1 jaar.

Liquide middelen

De liquide middelen zijn gewaardeerd tegen nominale waarde.

Voorzieningen

De voorziening jubilea wordt gewaardeerd tegen contante waarde.

Langlopende schulden

Schulden met een resterende looptijd van meer dan één jaar worden aangeduid als langlopend. De langlopende schulden worden bij eerste verwerking opgenomen tegen de reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. De reële waarde en geamortiseerde kostprijs zijn gelijk aan de nominale waarde van de schuld

Het aflossingsbedrag voor het komende jaar is verantwoord onder de kortlopende schulden.

Kortlopende schulden.

Dit betreffen schulden met een op balansdatum resterende looptijd van ten hoogste één jaar. Kortlopende schulden worden bij eerste verwerking opgenomen tegen de reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. De reële waarde en geamortiseerde kostprijs zijn gelijk aan de nominale waarde van de schuld.

Overlopende passiva

De overlopende passiva betreffen vooruit ontvangen bedragen die aan opvolgende perioden worden toegerekend en nog te betalen bedragen, voor zover ze niet onder de andere kortlopende schulden zijn te plaatsen.

Resultaatbepaling

Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen de baten en lasten. Baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben, ongeacht of ze tot ontvangsten of uitgaven hebben geleid. Baten worden slechts opgenomen voor zover zij op balansdatum gerealiseerd zijn. Lasten en risico's die hun oorsprong vinden voor balansdatum, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Financiële instrumenten

De stichting maakt in de normale bedrijfsuitoefening gebruik van uiteenlopende primaire financiële instrumenten. Dit betreft financiële instrumenten die in de balans zijn opgenomen. Derivaten worden niet gebruikt. Er is geen sprake van secundaire financiële instrumenten.

Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. Bij deze methode wordt het nettoresultaat aangepast voor posten van de winst- en verliesrekening die geen invloed hebben op ontvangsten en uitgaven in het verslagjaar, mutaties in de balansposten en posten van de winst- en verliesrekening waarvan de ontvangsten en uitgaven niet worden beschouwd als behorende tot de operationele activiteiten.

De liquiditeitspositie in het kasstroomoverzicht bestaat uit liquide middelen onder aftrek van gerealiseerde bankkredieten. In het kasstroomoverzicht wordt onderscheid gemaakt tussen operationele, investerings- en financieringsactiviteiten.

2.5

TOELICHTING OP DE BALANS

ACTIVA

Materiële vaste activa

	Aanschafwaarde boekwaarde		investering 2015	desinveste- ring 2015
	31.12.2014	31.12.2014		
	€	€	€	€
Gebouwen in installaties	15.474	13.534	0	0
Inventaris en inrichting	812.539	520.647	99.437	35.087
Museale inventaris en inrichting	171.529	32.672	0	0
Niet aan het productieproces dienstbare MVA	1.431.086	1.431.086	0	0
	<u>2.430.628</u>	<u>1.997.939</u>	<u>99.437</u>	<u>35.087</u>

	afschrijving boekwaarde	
	2015	31.12.2015
	€	€
Gebouwen en installaties	1.939	11.595
Inventaris en inrichting	121.781	463.216
Museale inventaris en inrichting	8.168	24.504
Niet aan het productieproces dienstbare MVA	35.088	1.395.999
	<u>166.976</u>	<u>1.895.313</u>

Investeringsbegroting 2015

	investering 2015
	€
Automatisering Fries Museum	35.396
Inventaris Fries Museum	64.041
	<u>99.437</u>
	<u>99.437</u>
	desinvestering 2015
	€
Automatisering Fries Museum	14.467
Inventaris Fries Museum	20.620
	<u>35.087</u>
	<u>35.087</u>

Niet aan het productieproces dienstbare MVA

Dit bedrag is gerelateerd aan de investeringen die gedaan zijn in verband met de inhuizing van het Centrum voor Film in Friesland in het nieuwe Fries Museum. Hiervoor is een lening aangegaan waarover rente en aflossing betaald moet worden. Dit bedrag wordt jaarlijks, gedurende 30 jaar (looptijd van de lening), teruggevorderd van het Centrum voor Film in Friesland.

Financiële vaste activa

	31.12.2015	01.01.2015
	€	€
Verbonden partij	0	0
Lening u/g Stichting Kanselarij	116.884	0
Lening u/g Filmhuis	36.000	0
	<u>152.884</u>	<u>0</u>

Lening u/g Stichting Kanselarij

Op 1 mei 2015 is de vordering van het Fries Museum op De Kanselarij inzake de verrekening van de door het Fries Museum betaalde exploitatiekosten over het jaar 2014, voor een bedrag van € 66.363,66 en de vordering van het Fries Museum op de Kanselarij inzake de door het Fries Museum betaalde kosten van de asbestsanering, die plaatsgevonden heeft in 2014 voor een bedrag van € 50.520, omgezet in een renteloze lening. De lening dient uiterlijk 2017 te zijn afgelost.

Lening u/g Filmhuis

Op 1 januari 2015 is tussen Het Fries Museum als schuldeiser en Film in Friesland als schuldenaar een geldleningsovereenkomst gesloten voor een bedrag van € 45.000. De looptijd is 5 jaar, de eerste aflossing heeft plaatsgevonden in 2015. In 2016 zal de aflossing € 9.000 bedragen. De rentevergoeding bedraagt 2,5% per jaar.

Vorraden

	31.12.2015	01.01.2015
	€	€
<i>Overige voorraden</i>		
Museum winkel	38.466	49.630
Museumkaarten	810	4.969
	<u>39.276</u>	<u>54.599</u>

Debiteuren

	31.12.2015	01.01.2015
	€	€
Debiteuren	174.629	292.961
Af: voorziening voor dubieuze debiteuren	0	0
	<u>174.629</u>	<u>292.961</u>

Vorderingen op verbonden partijen

	31.12.2015	01.01.2015
	€	€
Stichting Keramiekmuseum Het Prinsessehof	10.238	177.437
Stichting De Kanselarij	0	66.364
	<u>10.238</u>	<u>243.801</u>

Overlopende activa

	31.12.2015	31.12.2014
	€	€
<i>Vooruitbetaalde bedragen</i>		
Verzekeringen	1.892	0
Foto opdracht (Noor Images B.V.)	0	10.000
Kosten Museumprijs	0	0
Tentoonstellingen (Jongstra, Tadema)	90.900	0
Overigen	18.265	16.298
	<u>111.057</u>	<u>26.298</u>
<i>Nog te ontvangen bedragen</i>		
Te verrekenen omzetbelasting	59.486	52.058
Bijdragen voor aankopen (Mondriaan Stichting)	75.000	0
Vergoeding museumjaarkaarten	71.785	63.520
Bijdrage kwaliteitsslag Provincie Fryslân	0	75.000
Bijdrage rente+aflossing voor lening Filmhuis	132.602	122.962
Bijdragen voor tentoonstellingen 2015	51.500	0
Doorbelasting personeelskosten	3.612	0
Overigen	62.427	132.025
	<u>456.412</u>	<u>445.565</u>
	<u>567.469</u>	<u>471.863</u>

Onder overigen (€ 62.427) 'nog te ontvangen bedragen' vallen onder andere de volgende posten:

- Bijdrage WCFS € 22.680
- Vermaat (horeca) afrekening € 6.730
- Teruggave energiebelasting € 16.282
- Rente € 16.735

Liquide middelen

Alle banktegoeden staan vrij ter beschikking.

PASSIVA

Reserves

	stand 01.01.2015	resultaat bestemming	stand 31.12.2015
	€		€
Algemene reserve	1.701.717	-2.522	1.699.195
Provinciale reserve	6.613	0	6.613
Bestemmingsreserve	408.683	12.855	421.538
	<u>2.117.013</u>	<u>10.333</u>	<u>2.127.346</u>

Stichting het Fries Museum heeft naast de bestemmingsreserves die hieronder zijn weergegeven te maken met een tweetal reserves. De eerste is de algemene reserve die niet gevormd is met provinciale middelen. Dit zijn middelen die zijn gegenereerd zonder de inzet van de provinciale subsidie. Daarnaast de provinciale reserve, een reserve die is gevormd met een deel van het verstrekte subsidiebedrag voor een specifiek doel. Met de Provincie Fryslân is afgesproken het jaar 2014 als nulpunt te nemen voor de reserveringen van de provinciale subsidie. Dat houdt in dat het eigen vermogen exclusief de bestemmingsreserve wordt toegevoegd aan de algemene reserve en de provinciale reserve op 0 begint.

Specificatie bestemmingsreserves:

	stand 01.01.2015	resultaat bestemming	stand 31.12.2015
	€	€	€
Bestemmingsreserve Knecht-Drenth	23.407	0	23.407
Bestemmingsreserve Museumshop	34.370	0	34.370
Bestemmingsreserve Bijzondere Personeelslasten	63.761	0	63.761
Bestemmingsreserve Onderhoud	287.145	12.855	300.000
	<u>408.683</u>	<u>12.855</u>	<u>421.538</u>

De bestemmingsreserves kunnen uitsluitend worden aangewend ten behoeve van de door het bestuur vastgestelde doelstelling.

Bestemmingsreserve Knecht-Drenth

De bestemmingsreserve Knecht-Drenth is gecreëerd ten behoeve van de uitbreiding van de collectie Knecht-Drenth en de realisatie van een publicatie over de collectie Knecht-Drenth.

Bestemmingsreserve Museumshop

De bestemmingsreserve Museumshop is gevormd voor het uitbrengen van publicaties.

Bestemmingsreserve Bijzondere Personeelslasten

In verband met de verzelfstandiging van Stichting Het Fries Museum heeft de Provincie Fryslân in 1998 eenmalig € 317.646 beschikbaar gesteld voor het creëren van een voorziening (later omgezet in een bestemmingsreserve) voor indirecte personeelskosten en FPU-regeling.

Bestemmingsreserve Onderhoud

De bestemmingsreserve onderhoud is gevormd om toekomstig groot onderhoud te kunnen bekostigen. Jaarlijks zal worden bepaald of aan de reserve middelen moeten worden toegevoegd of worden onttrokken.

Voorzieningen	stand	onttrek-	stand
	01.01.2015	kingen	31.12.2015
	€	€	€
Voorziening jubilea	31.819	10.011	21.808
	<u>31.819</u>	<u>10.011</u>	<u>21.808</u>

De voorziening jubilea is gevormd voor toekomstige jubilea uitkeringen voor zowel medewerkers van Stichting Het Fries Museum als medewerkers van Stichting Keramiekmuseum Het Prinsessehof, die ook inzet doen voor Stichting Het Fries Museum.

Langlopende overige schulden

	Oorspronkelijke boekwaarde		aflossing /	aflossing	balans-
	31.12.2015	31.12.2014	kwijtschelding	kortl.deel	waarde
	€	€	2015	2016	31.12.2015
	€	€	€	€	€
1 Verplichting collectie Brattinga	171.529	32.672	8.168	8.168	16.336
2 Bank Nederlandse Gemeenten (NFM-Filmhuis)	1.715.000	1.588.086	35.087	35.543	1.517.456
	<u>1.886.529</u>	<u>1.620.758</u>	<u>43.255</u>	<u>43.711</u>	<u>1.533.792</u>

Rentepercentages: 1: 0%, 2: 4,15%

Verplichting collectie Brattinga

In 2001 heeft het Fries Museum voor € 171.529 een collectie van circa 2.000 prenten, de zgn. collectie Brattinga, gekocht. De koopsom wordt voldaan in 21 jaarlijkse termijnen van € 8.168. Er is geen rente verschuldigd.

Bank Nederlandse Gemeenten

Op 17 augustus 2010 is een lening verstrekt van € 1.715.000 voor de financiering van het Filmhuis dat in het Nieuw Fries Museum wordt gebouwd. De looptijd bedraagt 30 jaar. Jaarlijks wordt er rente (4,15%) en aflossing betaald voor het eerst op 31 augustus 2011. In 2015 wordt € 35.543 afgelost waardoor er een bedrag van € 1.517.456 is opgenomen per 31 december 2015.

De rente en aflossing wordt gefinancierd uit het bedrag van € 101.000 dat jaarlijks door het Filmhuis voor het gebruik van het gebouw aan Stichting Het Fries Museum zal worden betaald, en waarvoor de Gemeente Leeuwarden garant staat. De investering in het gebouw ten behoeve van de inhuizing van het Filmhuis wordt volledig geactiveerd. Vervolgens zal de waarde van de investering gedurende 30 jaar verminderd worden met de jaarlijkse afschrijving.

Crediteuren

31.12.2015	01.01.2015
€	€

Crediteuren

352.920	329.629
<u>352.920</u>	<u>329.629</u>

Kortlopende schulden aan verbonden partijen

31.12.2015	01.01.2015
€	€

Stichting Keramiekmuseum Het Princessehof

148.275	18.031
<u>148.275</u>	<u>18.031</u>

Belastingen en premies pensioenen

31.12.2015	01.01.2015
€	€

Loonbelasting en premies

0 337

Pensioenen

18.182 0

<u>18.182</u>	<u>337</u>
---------------	------------

Overlopende passiva

31.12.2015	01.01.2015
€	€

Vooruitontvangen bedragen

Bijdrage Mondriaan Stichting – aankopen

25.000 22.000

Bijdrage Gemeente Leeuwarden

20.000 0

Tentoonstellingen en projecten

358.973 383.123

<u>403.973</u>	<u>405.123</u>
----------------	----------------

Nog te betalen bedragen

Reservering vakantiegeld

58.406 58.044

Reservering vakantie uren

73.861 66.619

Rente lening Filmhuis

21.483 21.969

Tentoonstellingen

276.470 31.582

Overigen

149.351 75.723

<u>579.571</u>	<u>253.937</u>
----------------	----------------

<u>983.544</u>	<u>659.060</u>
----------------	----------------

Vooruit ontvangen investeringsbijdragen

Ontvangen subsidies en bijdragen voor investeringen in vaste activa worden als kortlopende schulden opgenomen op de balans. De bijdragen vallen analoog aan de afschrijvingstermijn van de investering vrij ten gunste van de exploitatierekening.

	totale bijdrage boekwaarde		bijdrage	vrijval	boekwaarde
	01.01.2015	01.01.2015	2015	2015	31.12.2015
	€	€	€	€	€
<i>Nieuw Fries Museum</i>					
Sponsoring en giften	1.387.763	401.500		325.456	76.044
	<u>1.387.763</u>	<u>401.500</u>	<u>0</u>	<u>325.456</u>	<u>76.044</u>

Het project Nieuw Fries Museum is in 2014 afgesloten. Onderdeel van dit project was de overgang van de collectie naar een nieuw depot. Het depot is in december 2015 opgeleverd. In 2016 zal inhuizing plaatsvinden. Een deel van de investeringsbijdrage is gereserveerd voor de kosten die het Fries Museum moet maken om de collectie over te brengen naar het nieuwe depot.

Aflossingsverplichtingen

	31.12.2015	31.12.2014
	€	€
Verplichting collectie Brattinga	8.168	8.168
Bank Nederlandse Gemeenten	35.543	35.087
	<u>43.711</u>	<u>43.255</u>

2.6 NIET IN DE BALANS OPGENOMEN RECHTEN EN VERPLICHTINGEN

Museale collectie

Met uitzondering van de collectie Brattinga, is de museale collectie niet gewaardeerd en op de balans opgenomen.

Subsidies Provincie Fryslân

De provincie Fryslân heeft in december 2015 de budgetsubsidie voor het jaar 2016, ad € 2.843.538, toegekend. Voor aankopen moderne en hedendaagse kunst is een bedrag van € 45.000 door de provincie Fryslân toegezegd voor 2016.

Bijdrage Mondriaan Stichting aankopen

De Mondriaan Stichting heeft voor de jaren 2016 en 2017 een bedrag van in totaal € 100.000 toegekend voor het aankopen van Nederlandse beeldende kunst en vormgeving uit de 20ste en 21ste eeuw.

Horeca

15 januari 2013 is een huurovereenkomst afgesloten met Vermaat voor de duur van 10 jaar. De financiële gevolgen van de huurovereenkomst zijn de volgende:

De betalingsverplichting van de huurder (Vermaat) bestaat uit:

- Basishuurprijs van € 30.000 per jaar
- Omzetgerelateerde huurcomponent (vanaf 1 januari 2014)

Huurverplichtingen

Met Stichting De Kanselarij is een huurovereenkomst gesloten voor de gebouwen gelegen aan de Turfmarkt. De huurovereenkomst is met ingang van 1-1-2015. De jaarlijkse huursom bedraagt vanaf 1-1-2015 in totaal € 30.000

Leaseverplichtingen

In augustus 2015 is met Bourguignon Autolease B.V. een operational leaseovereenkomst gesloten voor de lease van 1 personenauto. De overeenkomsten hebben een looptijd van 12 maanden.

Bijdrage Bank-Giro loterij

In februari 2013 heeft de Bank-Giro loterij Stichting Het Fries Museum een budget toegekend van € 1.000.000, uit te keren in 5 jaarlijkse termijnen van € 200.000. Looptijd 2014-2018.

2.7 TOELICHTING OP DE EXPLOITATIEREKENING

BATEN

Directe opbrengsten

	Rekening 2015	Begroting 2015	Rekening 2014
	€	€	€
Inkomsten uit entree	240.255	250.000	296.674
Rondleidingen	49.227	50.000	69.327
Cursussen en lezingen	1.095	0	3.349
Inkomsten uit evenementen	17.432	40.000	0
Inkomsten uit museumcafé (bruto)	72.321	0	126.143
Inkomsten uit winkelverkopen (bruto)	118.940	25.000	133.978
Inkomsten uit museumkaartverkopen (bruto)	326.479	240.000	382.069
Inkomsten uit bewaking, facilitair inzet	17.969	0	17.489
Inkomsten uit horeca (verhuur)	48.730	42.000	0
Doorbelasting Centrum voor Film	68.256	68.256	68.256
Overigen	137.571	3.000	15.717
	<u>1.098.275</u>	<u>718.256</u>	<u>1.113.002</u>

Indirecte opbrengsten

	Rekening 2015	Begroting 2015	Rekening 2014
	€	€	€
Verhuur gebouwen en zalen	30.000	30.000	73.642
Doorbelasting verrichte diensten Museumfederatie Fryslân	0	0	211.370
Doorbelasting verrichte diensten Fries Genootschap	0	0	3.485
Doorbelasting verrichte diensten Princessehof	559.026	0	518.732
Overigen	0	5.000	0
	<u>589.026</u>	<u>35.000</u>	<u>807.229</u>

Ten behoeve van de inzichtelijkheid is gekozen in de jaarrekening 2015 de opbrengsten i.v.m. de doorbelasting van salariskosten aan het Keramiekmuseum het Princessehof volledig op te nemen en niet te salderen met de kosten die hier tegenover staan.

Per 1 januari 2015 is de dienstverlening aan de Museumfederatie Fryslân gestopt waardoor er geen doorbelasting heeft plaatsgevonden.

Subsidies Provincie Fryslân

	Rekening 2015	Begroting 2015	Rekening 2014
	€	€	€
Budgetsubsidie boekjaar	2.583.710	2.583.710	2.533.049
Budgetsubsidie (De Kancelarij)	224.723	218.693	220.317
Subsidie kwaliteitsslag Provincie Fryslân	0	0	0
Aankopen hedendaagse beeldende kunst	45.000	45.000	45.000
Regeling Exposities Friese Musea	0	0	0
	<u>2.853.433</u>	<u>2.847.403</u>	<u>2.798.366</u>

Voor subsidievoorwaarden wordt verwezen naar achterliggende beschikkingen.

Overige subsidies en bijdragen

	Rekening 2015	Begroting 2015	Rekening 2014
	€	€	€
Bijdragen voor aankopen	1.682.838	50.000	3.000
Bijdragen voor tentoonstellingen	352.927	0	66.000
Bijdragen voor project Bank Giro loterij (Muse)	0	200.000	41.588
Bijdragen van vrienden t.b.v. tentoonstelling	49.089	0	0
Bijdragen voor projecten	3.105	0	16.296
Bijdragen voor personeel	57.263	0	35.360
Overigen	27.681	0	0
	<u>2.172.903</u>	<u>250.000</u>	<u>162.244</u>

Specificatie bijdragen voor aankopen

	Rekening 2015
	€
Mondriaan Stichting (bijdrage voor collectieprogramma Fries Museum)	97.000
Bijdrage aan 'Entrance to a Roman Theatre', Alma Tadema:	
*Vereniging Rembrandt	400.000
*St. Mondriaan Fonds	250.000
*Wassenbergh Clarijs Fontein Stichting	100.000
*Bankgiroloterij	300.000
*Vrienden Fries Museum	75.000
*St. Collectiefonds	458.278
*Overig	2.560
	<u>1.682.838</u>

Specificatie bijdragen voor tentoonstellingen

	Rekening 2015
	€
Fonds Cultuurparticipatie (Breien!)	19.102
Prins Bernhard Cultuur Fonds (Breien!)	2.500
Fonds 21 (Breien!)	25.000
St. Mondriaan Fonds (Breien!)	30.000
Woudsend Anno 1816 (Breien!)	15.000
VSB-fonds (Breien!)	25.000
Woudsend Anno 1816 (Goud)	15.000
PW Janssens Friesche Stichting (Goud)	1.000
Ritske Boelema Gasthuis (Goud)	1.000
St. Anthony Gasthuis (Goud)	2.500
Van Heloma Stichting (Goud)	1.500
Nieuw Stads Weeshuis (Goud)	5.000
Fonds Bolsward Dronrijp (Goud)	2.500
St. Friesland 40-45 (VM)	3.500
Vrienden Fries Museum	50.000
Stichting Verzetsmuseum (Hongerkinderen)	1.500
BankGiroLoterij	100.000
Overig	52.825
	<hr/> <hr/> 352.927

LASTEN

Salarissen en sociale lasten

	Rekening 2015	Begroting 2015	Rekening 2014
	€	€	€
Salarissen	1.326.128	1.357.844	1.223.374
Salarissen t.b.v. Princessehof	322.690	0	295.930
Salarissen t.b.v. Museumfederatie	0	0	211.370
Salarissen t.b.v. Fries Genootschap	0	0	3.484
Sociale lasten	216.569	0	265.866
Pensioenlasten	159.184	0	204.065
	<u>2.024.571</u>	<u>1.357.844</u>	<u>2.204.089</u>
Consignatie- en roosterdiensttoelage	11.696	85.000	11.566
BHV, overwerk, jubilea en incidentele vergoedingen	-7.354	750	7.899
Spaarloonheffing	0	2.700	0
Reiskosten woon/werk	43.428	20.000	32.682
Personeel van derden	76.909	40.000	89.832
	<u>2.149.250</u>	<u>1.506.294</u>	<u>2.346.068</u>

Salarissen

Wat betreft de salarissen wordt tevens verwezen naar de indirecte opbrengsten waar de opbrengsten i.v.m. gedetacheerd personeel wordt verantwoord.

Pensioenregeling

Stichting Het Fries Museum heeft haar pensioenen ondergebracht bij het ABP. Deze regeling is een toegezegde pensioenregeling. Stichting Het Fries Museum heeft ingeval van tekort bij het bedrijfstakpensioenfonds geen andere verplichting dan toekomstige hogere premies. Statutair is de maximale premie vastgesteld op 12%.

Dekkingsgraad

Op 31 december 2015 was de dekkingsgraad van het pensioenfonds 97,2%

Wet Normering Topinkomens

De WNT stelt een maximum aan de bezoldiging van topfunctionarissen in de publieke en semipublieke sector. De algemene bezoldigingsnorm van de WNT bedraagt na indexering voor 2015: € 178.000.

De WNT is van toepassing op topfunctionarissen. Als topfunctionarissen worden aangemerkt:

* De leden van de hoogste uitvoerende orgaan (RvB of bestuur) en de leden van het toezichthoudende orgaan (RvC of RvT).

Gegevens m.b.t. WNT (Wet Normering Topinkomens)

Raad van Toezicht Stichting Beheer Fries Museum/Stichting Keramiekmuseum Princessehof

Raad van Toezicht: Onbezoldigd

Leden Raad van Toezicht:

De heer drs. K.J. Storm (vz)
De heer drs. D. de Goede (uitgetreden 26 maart 2015)
Mevrouw E.M. Witsen-Elias (uitgetreden 23 juni 2015)
Mevrouw E. Vos (lid)
Mevrouw H.C. Alberdingk Thijm (lid)
De heer R. Mulder (lid)
De heer prof. dr. R.E.O. Ekkart (lid)
De heer C. Groeneveld (lid)

Topfunctionarissen

*Detachering naar Stichting Keramiekmuseum Het Princessehof

**Loonkosten op basis van omvang dienstverband minus detacheringspercentage

	2015
Naam	K.J.R. Callens
Functie	Directeur
Duur dienstverband	van 01-08-2015---31-12-2015
Omvang dienstverband	1 fte
Gedetacheerd*	0.4 fte
Bruto Loon**	26.509
Belastbare kostenvergoeding	0
Voorzieningen betaalbaar op termijn	3.698
Beeindigingsuitkeringen	0
Jaar beëindiging	n.v.t.
Motivering	n.v.t.
Norm	44.770

	2015
Naam	D.W.E. Oosterhoff
Functie	Waarnemend directeur
Duur dienstverband	van 15-05-2015—01-08-2015
Omvang dienstverband	1 fte
Gedetacheerd*	0.4 fte
Bruto Loon**	7.697
Belastbare kostenvergoeding	0
Voorzieningen betaalbaar op termijn	1.181
Beeindigingsuitkeringen	n.v.t.
Jaar beëindiging	2015
Motivering	n.v.t.
Norm	37.558

	2015	2014
Naam	S.M. Bak	S.M. Bak
Functie	Directeur	Directeur
Duur dienstverband	van 01-01-2015—14-05-2015	van 01-1-2014—31-12-2015
Omvang dienstverband	1 fte	1 fte
Gedetacheerd*	0.4 fte	0.4 fte
Bruto Loon**	33.037	46.102
Belastbare kostenvergoeding	0	450
Voorzieningen betaalbaar op termijn	3.409	13.245
Beeindigingsuitkeringen	0	n.v.t.

Jaar beëindiging	2015	n.v.t.
Motivering	n.v.t.	n.v.t.
Norm	39.206	138.284

Gewezen topfunctionaris

	2015	
Naam	D.W.E. Oosterhoff	
Functie	Hoofd Facilitaire zaken	
Duur dienstverband	01-08-2015—31-12-2015	
Omvang dienstverband	1 fte	
Gedetacheerd*	0.4 fte	
Bruto Loon**	20.732	
Belastbare kostenvergoeding	0	
Voorzieningen betaalbaar op termijn	2.841	
Beeindigingsuitkeringen	n.v.t.	
Motivering	n.v.t.	

Nevenactiviteiten

Voor een overzicht van nevenactiviteiten van leden van de Raad van Toezicht en de directeur, de heer K.J.R. Callens, wordt verwezen naar bijlage 1.

Personeel & Organisatie	2015	2014
Aantal FTE's per 31-12	25,1	23,9

Afschrijvingen op vaste activa

	Rekening 2015	Begroting 2015	Rekening 2014
	€	€	€
Gebouwen en terreinen	1.940	0	1.940
Inventaris en inrichting	156.868	150.000	107.587
Museale inventaris en inrichting	8.168	8.200	8.168
Andere vaste bedrijfsmiddelen	0	0	0
	<u>166.976</u>	<u>158.200</u>	<u>117.695</u>

Huurlasten

	Rekening 2015	Begroting 2015	Rekening 2014
	€	€	€
Huur gebouwen	30.000	68.067	68.067
Exploitatiekosten Kancelarij	60.079	65.000	54.823
Huur depotruimten	17.137	16.000	16.129
	<u>107.216</u>	<u>149.067</u>	<u>139.019</u>

Aankopen

	Rekening 2015	Begroting 2015	Rekening 2014
	€	€	€
Friese hedendaagse en moderne kunst	44.750	45.000	44.895
Mondriaan Stichting	98.876	50.000	0
Nederlandse hedendaagse en moderne kunst	0	0	3.000
Moderne Grafiekcollectie Knecht-Drenth (excl. Brattinga)	20.688	18.100	16.968
'Entrance to a Roman Theatre', Alma-tadema	1.584.089	0	0
Overig	2.154	0	2.500
	<u>1.750.557</u>	<u>113.100</u>	<u>67.363</u>

Collectie- en publieksfunctie

	Rekening 2015	Begroting 2015	Rekening 2014
	€	€	€
Verzekeringen	57.046	64.307	80.525
Fotografiekosten	1.373	4.000	3.916
Collectiekosten	28.398	20.000	9.139
Conservering en restauratie	46.759	16.000	4.217
Mata Hari	7.400	0	6.242
Tentoonstellingen/projecten BGL	712.278	503.000	503.730
Verzetsmuseum	10.388	20.000	12.469
Educatie & Informatie	18.654	27.500	13.814
Rondleiding/publieksbegeleiding	64.627	40.000	59.937
Activiteiten	92.780	15.000	107.052
	<u>1.039.703</u>	<u>709.807</u>	<u>801.041</u>

Specificatie tentoonstellingen/projecten BGL

-Breien!	306.602
-Goud-gevonden schatten uit de middeleeuwen	118.500
-Horizonnen	12.925
-Vissers-Kadir van Lohuizen	34.581
-Herbarium Cataplasma	5.990
-Maria Louise, vorstin van Friesland	5.798
-Topografische Atlas, Ids Wiersma	2.617
-Dicht op de huid, Willem van Zoetendaal	5.056
-Oog in Oog met Beitske, de dame uit de terp	30.000
-Harrekrammele	10.000
-Gerrit Bennerprijs 2015	4.790
-Verzetsmuseum Hongerkinderen	25.390
-New Horizons	56.325
-Overig	93.704
	<u>712.278</u>

Huisvestingskosten

	Rekening 2015	Begroting 2015	Rekening 2014
	€	€	€
Onderhoud gebouwen en installaties	334.870	335.000	263.737
Onderhoud alarm- en brandinstallaties	0	0	0
Zakelijke belastingen	141.275	132.000	124.874
Energielasten	105.162	130.000	127.880
Bewakingskosten	145.835	150.000	210.221
Schoonmaak- en afvalkosten	154.385	150.000	153.651
Overigen	3.452	3.000	4.864
	<u>884.979</u>	<u>900.000</u>	<u>885.227</u>

Kantoorkosten

	Rekening 2015	Begroting 2015	Rekening 2014
	€	€	€
Salarisadministratie	0	5.000	0
Accountantskosten	41.141	30.000	28.236
Advieskosten	15.135	20.000	11.942
Kantoorbenodigdheden en drukwerk	40.347	40.000	57.097
Lidmaatschappen en abonnementen	11.086	10.000	12.752
Portokosten	14.342	10.000	17.593
Telefoniekosten	18.468	20.000	18.323
Computer- en randapparatuur	67.528	60.000	66.685
Overigen	0	750	317
	<u>208.047</u>	<u>195.750</u>	<u>212.945</u>

Specificatie accountantskosten:

-Controle jaarrekening 2014 en 2015	€ 30.337
-Overige werkzaamheden	€ 10.804

Onder overige werkzaamheden vallen de kosten die betrekking hebben op controles t.b.v. de afrekening van projecten waar subsidies voor zijn gegeven.

Publiciteitskosten

	Rekening 2015	Begroting 2015	Rekening 2014
	€	€	€
Marketing, bewegwijzering en overigen	115.183	100.000	90.014
	<u>115.183</u>	<u>100.000</u>	<u>90.014</u>

Diverse personeelskosten

	Rekening 2015	Begroting 2015	Rekening 2014
	€	€	€
Raad van Bestuur–Representatie	52.124	51.000	33.240
Arbodienst	2.335	5.000	7.621
Opleidingen	30.121	40.000	29.795
Leaseauto	15.206	0	10.072
Reiskosten zakelijk	0	12.000	0
Vrijwilligers	7.869	7.500	6.892
Werving & Selectie	21.578	750	434
Overige	11.947	9.500	20.020
	<u>141.180</u>	<u>125.750</u>	<u>108.074</u>

Overige kosten

	Rekening 2015	Begroting 2015	Rekening 2014
	€	€	€
Museumcafé	0	0	31
Kostprijs verkopen winkel	88.944	0	61.051
Kostprijs verkopen museumkaarten	78.129	0	77.391
Kostuumcommissie	268	1.000	829
Overige lasten	10.317	0	12.938
	<u>177.658</u>	<u>1.000</u>	<u>152.240</u>

Projecten

	Rekening 2015	Begroting 2015	Rekening 2014
	€	€	€
Project Bank Giro Loterij (Muse)	0	0	49.567
Projecten Symposium	0	0	9.138
Projecten Soundwalk	2.729	0	5.389
Overige projecten	0	0	2.500
	<u>2.729</u>	<u>0</u>	<u>66.594</u>

Rentebaten en inkomsten uit belegging

	Rekening 2015	Begroting 2015	Rekening 2014
	€	€	€
Rente vordering Stichting De Kanselarij	0	68.067	68.067
Rente Knecht-Drenth	27.681	27.700	27.681
Rente banken	16.739	13.242	19.558
Rente lening Filmhuis	66.545	0	66.838
	<u>110.965</u>	<u>109.009</u>	<u>182.144</u>

Rentelasten en soortgelijke kosten

	Rekening 2015	Begroting 2015	Rekening 2014
	€	€	€
Rente lening Filmhuis	65.420	0	66.837
Rente overige schulden	5.371	700	3.255
	<u>70.791</u>	<u>700</u>	<u>70.092</u>

2.8 VERBONDEN PARTIJEN

Van verbonden partijen is sprake wanneer een partij beleidsbepalende invloed kan uitoefenen in een andere partij, dan wel invloed van betekenis kan uitoefenen op het zakelijke en financiële beleid van de andere partij. De verbondenheid tussen Stichting Het Fries Museum en de hier genoemde stichtingen ontstaat door de aanwezigheid van gemeenschappelijke besturen.

Met ingang van 1 april 2006 is er als gevolg van een wijziging van de bestuurlijke organisatie van Stichting Het Fries Museum met betrekking tot Stichting Collectiefonds Fries Museum en Stichting Mata Hari formeel geen sprake meer van een gemeenschappelijk bestuur. Gezien de statutaire doelstellingen en de financiële verbondenheid zijn zowel Stichting Collectiefonds Fries Museum als Stichting Mata Hari opgenomen als een verbonden partij. In 2007 is door de Raad van Toezicht ingestemd om de bestuurssamenstelling van genoemde stichtingen te wijzigen, waarbij het bestuur van Stichting Het Fries Museum zitting heeft in het bestuur van de Stichting Mata Hari en Stichting Collectiefonds gaan vormen. Daarmee zijn deze stichtingen vanaf 2007 wel weer formeel te beschouwen als verbonden partij.

Ook in het geval van Stichting De Kanselarij ontbreekt een gemeenschappelijk bestuur, echter vanwege de onderlinge financiële verhoudingen en het feit dat Stichting Het Fries Museum een zetel in het bestuur van Stichting De Kanselarij heeft, is Stichting De Kanselarij opgenomen in het overzicht van verbonden partijen.

Stichting Beheer Fries Museum / Keramiekmuseum Prinsessehof

Deze stichting is statutair gevestigd in de gemeente Leeuwarden en heeft als doelstelling het in stand houden, beheren en het tegen kostprijs inrichten van de musea "Het Fries Museum" en "Keramiekmuseum Het Prinsessehof" te Leeuwarden, zulks door het voeren van het statutair bestuur over de te Leeuwarden gevestigde stichtingen Het Fries Museum en Keramiekmuseum Het Prinsessehof.

Stichting Monumenten Fries Museum / Keramiekmuseum Prinsessehof

Deze stichting is statutair gevestigd in de gemeente Leeuwarden en heeft als doelstelling de instandhouding van monumenten in de zin van Monumentenwet 1998.

Stichting Collectiefonds Fries Museum

Deze stichting is statutair gevestigd in Leeuwarden en heeft als doelstelling de aankoop en zo nodig restauratie van museumvoorwerpen, voor zover niet subsidiabel, ten behoeve van Stichting Het Fries Museum.

Stichting Mata Hari

Deze stichting is statutair gevestigd in Leeuwarden en heeft als doelstelling het in eigendom verwerven en beheren van voorwerpen, afbeeldingen en geschriften, betrekking hebbende op Margaretha Geertruida Zelle, beter bekend als Mata Hari, en het voor het publiek toegankelijk maken van de verworven collecties.

Stichting Keramiekmuseum Het Prinsessehof

Deze stichting is statutair gevestigd in de gemeente Leeuwarden en heeft als doelstelling het inrichten en exploiteren van het museum "Keramiekmuseum Prinsessehof" te Leeuwarden. Tussen Stichting Het Fries Museum en Stichting Keramiekmuseum Het Prinsessehof hebben de volgende doorbelastingen plaatsgevonden.

Doorbelaste kosten 2015 Stichting Het Fries Museum aan Stichting Keramiekmuseum Prinsessehof	
Salarissen	€ 559.026
Werkplekken	€ 30.0000
ICT	€ 2.800
Doorbelaste kosten 2015 Stichting Keramiekmuseum Prinsessehof aan Stichting Het Fries Museum	
Salarissen	€ 322.690
Overig algemeen	€ 23.600

Stichting De Kanselarij

Deze stichting is statutair gevestigd in de gemeente Leeuwarden en heeft als doelstelling het verwerven, restaureren en in stand houden van onroerende zaken, welke hoofdzakelijk monument zijn in de zin van de monumentenwet, in de provincie Friesland in het algemeen en in de stad Leeuwarden in het bijzonder. Stichting Het Fries Museum huurt het museumcomplex van Stichting De Kanselarij. De totale huurkosten bedragen in 2015 € 30.000

Vereniging van Eigenaars "Wilhelminaplein parkeren, wonen, winkels en museum"

Stichting Het Fries Museum participeert in de vereniging van eigenaars "Wilhelminaplein parkeren, wonen, winkels en museum". De begroting van de vereniging bevat de volgende onderdelen:

- Onderhoud
- Assurantiën
- Beheervergoeding
- Algemene kosten
- Bankkosten
- Reservefonds

De verdeling van de kosten is als volgt:

1	Parkeerbak	Aandeel: 6
2	Bergingen/Woningen	Aandeel: 2
3	Winkels	Aandeel: 1
4	Museum	Aandeel: <u>6</u>
		15

Het totale kosten van Stichting Het Fries Museum t.b.v. de VVE in 2015 waren: € 13.716

3 OVERIGE GEGEVENS

3.1 RESULTAATBESTEMMING

Het resultaat over het jaar 2015 is in totaal € 10.333

Het voorstel is om het resultaat als volgt te verdelen:

€ 12.855 toevoegen aan de bestemmingsreserve onderhoud.

€ 2.522 onttrekken aan de algemene reserve.

3.2 VASTSTELLEN JAARREKENING

Vaststelling jaarrekening 2015 directie

De directie heeft de jaarrekening vastgesteld op 23 maart 2016

Ondertekening

Drs. K.J.R. Callens, directeur

Ondertekening

Goedkeuring Raad van Toezicht

De raad van Toezicht heeft in de vergadering van 23 maart 2016 de jaarrekening goedgekeurd

Ondertekening

Dhr. drs. K.J. Storm, voorzitter

3.3 GEBEURTENISSEN NA BALANSDATUM

Er zij geen gebeurtenissen na balansdatum die vermeld dienen te worden.

3.4 CONTROLEVERKLARING

---

*Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
Behorend bij controleverklaring
d.d. 23 maart 2016*

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan de Raad van Toezicht van Stichting Het Fries Museum

Wij hebben de, in dit rapport, opgenomen jaarrekening 2015 van Stichting Het Fries Museum te Leeuwarden gecontroleerd. Deze jaarrekening bestaat uit de balans per 31 december 2015 en de winst-en-verliesrekening over 2015 met de toelichting, waarin opgenomen een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

Verantwoordelijkheid van de directeur

De directeur van de stichting is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening die het vermogen en het resultaat getrouw dient te geven in overeenstemming met de in Nederland geldende Richtlijn RJ 640 "Organisaties zonder winststreven" en de bepalingen van en krachtens de Wet Normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT), alsmede voor het opstellen van het bestuursverslag, in overeenstemming met de in Nederland geldende richtlijn RJ 640 "Organisaties zonder winststreven".

De directeur is tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing als de directeur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Verantwoordelijkheid van de accountant

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de jaarrekening op basis van onze controle. Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden en het Controleprotocol WNT. Dit vereist dat wij voldoen aan de voor ons geldende ethische voorschriften en dat wij onze controle zodanig plannen en uitvoeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijking van materieel belang bevat.

Een controle omvat het uitvoeren van werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening. De geselecteerde werkzaamheden zijn afhankelijk van de door de accountant toegepaste oordeelsvorming, met inbegrip van het inschatten van de risico's dat de jaarrekening een afwijking van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten.

Bij het maken van deze risico-inschattingen neemt de accountant de interne beheersing in aanmerking die relevant is voor het opmaken van de jaarrekening en voor het getrouwe beeld daarvan, gericht op het opzetten van controlewerkzaamheden die passend zijn in de omstandigheden. Deze risico-inschattingen hebben echter niet tot doel een oordeel tot uitdrukking te brengen over de effectiviteit van de interne beheersing van de stichting.

Een controle omvat tevens het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en van de redelijkheid van de directeur van de stichting gemaakte schattingen, alsmede een evaluatie van het algehele beeld van de jaarrekening.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is om een onderbouwing voor ons oordeel te bieden.

Oordeel

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en samenstelling van het vermogen van Stichting Het Fries Museum per 31 december 2015 en van het resultaat over 2015 in overeenstemming met de Richtlijn RJ 640 voor “Organisaties zonder winststreven” en de bepalingen van en krachtens de WNT.

Leeuwarden, 23 maart 2016

Deloitte Accountants B.V.

Was getekend: J.S. Huizinga RA

BIJLAGE 1

Nevenfuncties leden Raad van Toezicht 2015

Drs. K.J. Storm, voorzitter

- Baxter International Inc. (lid board en voorzitter Audit Committee)
- Pon Holdings (vice-voorzitter Raad van Commissarissen)
- Scripsit Holding (Eisma Media Groep) (lid Raad van Commissarissen)
- Nederlandse Bachvereniging (lid van het Algemeen Bestuur)
- Teylers Museum Vrienden Fonds (voorzitter Bestuur)
- Stichting Museum Tromp's Huys (lid van Bestuur)
- KNGF (lid van Raad van Toezicht)
- Industrial Advisor EQT
- Lid Advisory Board John Adams Institute
- VNO-NCW (lid Curatorium)

Mevrouw H.C. Alberdingk Thijm

- Bestuur Sikkens Foundation
- Voorzitter Stichting NietNormaal, tentoonstelling Hacking Habitat
- Advisory Board van het Materiaalfonds
- Advisory Board van de Ketelfactory Schiedam
- Lid selectiecommissie van het Nederlands paviljoen op 55^e en 56^e (2013 en 2015) editie van het Venice Biennial.
- Diverse jury's en adviescommissies o.a. rijks gecommiteerde Artez - Rietveld.
- Programmamaker / presentator: o.a. - AVRO Kunstuur special over Kazimir Malevich, programma Jonge kunstenaars / verzamelaars, tentoonstelling Ja Natuurlijk, Biennale Venice, De Kunstmarkt, De kunst van het verzamelen.
- Voorzitter diverse commissies Mondriaan Fonds, o.a. werkbijdrage Jong Talent en Bemiddelaars, selectie commissie galeries voor kunstkoopregeling.

Prof. dr. R.E.O. Ekkart

- Lid Raad van Toezicht Mondriaan Fonds
- Lid Adviescommissie beoordeling aangeboden cultuurbezit uit nalatenschappen, Ministerie van Financiën
- Voorzitter beoordelingscommissie Ekkart Fonds, Vereniging Rembrandt
- Voorzitter jury Duparcprijs, Mauritshuis
- Voorzitter bestuur Stichting P. en N. de Boer
- Voorzitter bestuur Uytendogaert Stichting
- Lid bestuur Brantsen van de Zyp Stichting
- Lid bestuur Stichting Bosch Research and Conservation Project
- Lid redactie tijdschrift Oud Holland
- Lid wetenschappelijke adviesraad Rubenianum Antwerpen
- Voorzitter begeleidingscommissie Project Museale Verwervingen, Museumvereniging
- Voorzitter begeleidingscommissie Onderzoek Koninklijke Verzamelingen

De heer C. Groeneveld

- Adviseur Raad voor Cultuur
- Lid Benoemingsadviescommissie Fonds voor Cultuurparticipatie
- Voorzitter Adviesraad van Informatie Professional
- Gecommitteerde Reinwardt Academie
- Lid Comité van Aanbeveling Stichting Wereldtijdpad
- Ambassadeur Stichting Geschiedenis Teruggehaald

De heer R. Mulder

- Voorzitter Centrum voor Film in Friesland
  - Voorzitter Nederlandse Vereniging van Fotojournalisten
  - Voorzitter Stichting Urgente Noden Friesland
  - Bestuurslid Fotofestival Noorderlicht
  - Bestuurslid Noorderbreedte (tijdschrift)
-

Mevrouw L. Vos

- Lid programmaraad De Compagnie (Fries Ondernemersnetwerk)
- Lid Munchhausengroep (Fries innovatief netwerk)
- Lid Innovatie Pact Fryslân
- Voorzitter RvT Calibris
- Voorzitter Stuurgroep TBOF (Technisch Beroeps Onderwijs in Friesland)
- Lid bestuur Venturaplus
- Lid Expertcommissie Verpleeghuiszorg
- Lid Adviesraad Sociaal Plan bureau

Nevenfuncties Directie

De heer drs. K.J.R. Callens

- Secretaris Stichting Hora Siccama van Harkstede Fonds
- Bestuurslid Wassenbergh-Clarijs-Fontein Stichting
- Voorzitter MuseumJeugdUniversiteit

BIJLAGE 2 (geen onderdeel uitmakend van de jaarrekening)

HISTORISCH OVERZICHT 2013-2015

Balansgegevens	31-12-2015	1-1-2015	31-12-2013
Balanstotaal (x 1.000)	5.305,6	5.178,1	9.148,6
Vaste activa	2.048,2	1.997,9	4.963,6
Voorraden en vorderingen	752,3	1.063,2	1.599,3
Liquide middelen	2.465,8	2.117,0	2.585,7
Eigen vermogen	2.127,3	2.117,0	1.104,8
Voorzieningen	21,8	31,8	704,1
Langlopende schulden	1.533,8	1.577,5	3.962,3
Kortlopende schulden	1.622,7	1.451,8	3.377,4
Solvabiliteit (EV/VV*100%)	66,9%	69,2%	13,7%
Current-ratio (VA+LM)/KVV	2,00	2,19	1,24
Resultaatgegevens	2015	2014	2013
Exploitatieresultaat (x 1.000)	10,3	725,0	-77,8
<i>(2014: Regulier resultaat € 6,6 / resultaat project NFM € 718,4)</i>			
Totale baten	6.824,6	5.063,0	5.541,8
Totale lasten	6.814,3	5.056,4	5.619,6
Directe opbrengsten	1.098,3	1.044,8	620,5
Indirecte opbrengsten	589,0	807,2	611,5
Subsidies Provincie Fryslân	2.853,4	2.798,4	2.792,6
Overige subsidies en bijdragen	2.172,9	230,5	1.335,4
Rentebaten	111,0	182,1	181,7
Salarissen en sociale lasten	2.149,3	2.346,1	2.526,6
Afschrijvingen	167,0	117,7	109,9
Huurlasten	107,2	84,2	85,8
Aankopen	1.750,5	67,4	114,5
Overige lasten			
- Collectie- en publieksfunctie	1.039,7	801,1	155,9
- Huisvestingskosten	885,0	940,0	809,2
- Kantoorkosten	208,0	212,9	165,9
- Publiciteitskosten	115,2	90,0	40,7
- Diverse personeelskosten	141,2	108,1	106,5
- Overige kosten	177,6	152,2	1.005,0
Projecten	2,8	66,6	30,3
Rentelasten	70,8	70,1	70,4
Buitengewone lasten	0,0	0,0	0,0

Bezoekers	2013	2014	2015
Entrée volbetalend	14730	25705	18706
Volwassenen	12182	21652	16328
Jeugd t/m 17 jaar	1107	2230	1832
Groep/arrangement	1441	1823	546
Entrée gereduceerd tarief	9420	15609	12299
Volwassenen	7904	11936	9653
Jeugd t/m 17 jaar	907	1383	1217
Groep/arrangement	609	2290	1429
Entrée gratis	11757	10115	10685
Volwassenen	2433	5733	7792
Jeugd t/m 17 jaar	750	1883	1131
Opening	8574	2499	1762
Onderwijs	3140	7859	11766
Primair onderwijs	165	2432	7328
Voortgezet onderwijs	662	3921	2616
Hoger onderwijs	54	491	145
Begeleiding	332	956	1677
Rondleidingen/educatie	1927	59	x
Museumjaarkaart	26567	51529	45276
Volwassenen	25812	49987	43656
Jeugd	755	1542	1620
Totaal	65614	110817	98732

Personeel & Organisatie	2015	2014	2013	2012
Aantal medewerkers op 31.12	39	35	38	41
Aantal FTE's op 31.12	25,1	23,9	29,74	33,8
Ziekteverzuim (incl zw)	1,00%	2,91%	5,03%	6,58%

BIJLAGE 3 (geen onderdeel uitmakend van de jaarrekening)

EINDAFREKENING AANKOPEN MODERNE EN HEDENDAAGSE BEELDDE KUNST 2015

EINDAFREKENING AANKOPEN MODERNE EN HEDENDAAGSE BEELDENDE KUNST 2014-2015

Stichting Het Fries Museum

Aankopen 2014-2015:

Mondriaan fonds

€ 3.000,00	Pietsjanke Fokkema Schetsopdracht
€ 4.250,00	Pietsjanke Fokkema Afronding opdracht voor installatie van tekeningen
€ 5.000,00	Martin & Inge Riebeek Schetsopdracht
€ 5.518,87	Albrecht Schnider <i>Untitled 01</i> , 2008-2014 Pollood, balpen, acryl en spuitverf op papier 99 x 78 cm Galerie Akinci
€ 3.300,00	Anne-Lise Coste <i>Ruler drawing 1 en 2</i> , 2010 Pollood en oliekrijt op papier ieder 50.5 x 70 cm Galerie Ellen de Bruijne Projects
€ 25.500,00	Susanne Kutter <i>Trilogie der Illusion</i> , 2010 6-delige installatie (4 lichtboxen, video, maquette) Afmetingen variabel Galerie Mathias Gunter
€ 6.500,00	Inka Lindergård & Niclas Holmström <i>Watching Humans Watching II</i> , 2008-2010 Fotoprint, 5 + 3AP (1/5) 40 x 51 Grundemark Nilsson Gallery
	Inka Lindergård & Niclas Holmström <i>Watching Humans Watching VI</i> , 2008-2010 Fotoprint, 5 + 3AP (1/5) 40 x 30 Grundemark Nilsson Gallery
	Inka Lindergård & Niclas Holmström <i>Watching Humans Watching XXIV</i> , 2008-2010 Fotoprint, 5 + 3AP (1/5) 40 x 51 Grundemark Nilsson Gallery
	Inka Lindergård & Niclas Holmström <i>Watching Humans Watching III</i> , 2008-2010 Fotoprint, 5 + 3AP (3/5) 40 x 51 Grundemark Nilsson Gallery

€ 3.000,00	Inka Lindergård & Niclas Holmström <i>Becoming Wilderness</i> , 2015 footprint, 5 + 3 AP (2/5) 94 x 140 cm Grundemark Nilsson Gallery
€ 3.150,00	Lovisa Ringborg <i>Mud Dogs</i> , 2014 C-print op plexiglas 140 x 87 cm Cecilia Hillstrom Gallery
€ 4.680,00	Lovisa Ringborg <i>Mud</i> , 2014 C-print op Plexiglas, 5 + 1 AP (1/5) 87 x 140 cm Cecilia Hillstrom Gallery
€ 1913,48	Witho Worms <i>Cette Montagne, c'est moi</i> , 2006-2011 Kooldruk Auchel, Frankrijk, oplage van 5 25 x 58,5 cm Johan Deumes Galerie
€ 1913,48	Witho Worms <i>Cette Montagne, c'est moi</i> , 2006-2011 Kooldruk, Bruai La Buissiere, Frankrijk, oplage van 5 25 x 58,5 cm Johan Deumes Galerie
€ 1913,48	Witho Worms <i>Cette Montagne, c'est moi</i> , 2006-2011 Kooldruk Bierun III, Polen, oplage van 5 25 x 58,5 cm Johan Deumes Galerie
€ 1913,48	Witho Worms <i>Cette Montagne, c'est moi</i> , 2006-2011 Kooldruk Winterslag, België, oplage van 5 25 x 58,5 cm Johan Deumes Galerie
€ 2379,48	Witho Worms <i>One Two Tree, White on White series</i> , 2013 3-laags Carbon, titanium wit op barietpapier Frankrijk 137, oplage van 1 + 1 AP 48 x 28 cm Johan Deumes Galerie
€ 2379,48	Witho Worms <i>One Two Tree, White on White series</i> , 2013 3-laags Carbon, titanium wit op barietpapier Frankrijk 142, oplage van 1 + 1 AP 48 x 28 cm Johan Deumes Galerie

€ 4.245,28   **Celine van den Boorn**
Exciting Jungle, 2013
Acryl op foto op aluminium
9 delen van 10 x 15, ieder 10 x 15 cm
Galerie Rento Brattinga

Schenking

Celine van den Boorn
Hudson River Plane Crash, 2013
Acryl op krantenfoto
13 x 23 cm
Galerie Rento Brattinga

€ 11.000,00   **Sybren Renema**
'I would I could...', 2015
Neonsculptuur
200 x 175 x 50 cm
1 + 1 AP

€ 2.400,00   **Sybren Renema**
Wanderer-Fantasie no.1, 2015
Digitale print
83.5 x 60 cm
Ed. 3 + 2 AP

€ 2.400,00   **Sybren Renema**
Wanderer-Fantasie no.2
Digitale print
83.5 x 60 cm
Ed. 3 + 2 AP
2015

€ 5.518,87   **Lon Robbe**
Cut Cut Mended, 2014
inkjet print HI-Mac
Ed. 1 + 1 AP

101.875,90

TOTAAL

Voor akkoord,

K.J.R. Callens

Directeur

23-02-2016

EINDAFREKENING AANKOPEN MODERNE EN HEDENDAAGSE BEELDENE KUNST 2015

Stichting Het Fries Museum

Aankopen 2015:

Knecht Drenth

€ 2.800,00 + € 939,53

Ksenia Galinaeva
Zonder titel (Moeder met maan), 2013
Analoge kleurenfoto
100 x 142 cm.
Ed. 1 3

Inclusief inlijstwerk

€ 650,00

Ksenia Galinaeva
Zonder titel (Drie hoofden), 2014
Analoge kleurenfoto
30 x 40 cm.
Ed. 1 3

€ 11.190,42

Jananne Al-Ani
Aerial I, 2011
Archival pigment print
145 x 115 cm.
Ed. 1 2

€ 1.528,30

Lon Robbé
Slight Return, 2006
Videoloop, DVD en SD-kaart
Oplage 5

€ 1.790,10

Johan Nieuwenhuize
Collected memory - Sky over the Bijlmer, Amsterdam, October 4th, 18.34, Z.j.
Inkjet print op Photo Rag papier op dibond
100 x 66 cm.
1-3 - 2 AP

€ 1.790,10

Johan Nieuwenhuize
Collected memory - Sky over Mediapark Hilversum, May 6th, 18.04, 2010
Inkjet print op Photo Rag papier op dibond
100 x 66 cm.
1-3 - 2 AP

20.688,45

TOTAAL

Voor akkoord,

K.J.R. Callens

Directeur

23-02-2016

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
Behorend bij controleverklaring
d.d. 23 februari 2016

EINDAFREKENING AANKOPEN MODERNE EN HEDENDAAGSE BEELDENDE KUNST 2015

Stichting Het Fries Museum

Aankopen 2015:

Provincie Fryslân

€ 12.500	Trijnie van der Wal <i>Großes Licht bricht durch die Schatten</i> , 2015 Tekening 335 x 200 cm Aankoop van de kunstenaar
€ 7.000	Laurence Aëgerter <i>Tristes Tropiques</i> , 2010 18 foto's uit serie Aankoop van de kunstenaar
€ 6.500	Ramon van de Werken <i>Frites</i> , 2015 Olieverf op doek 50 x 65 cm Aankoop van de kunstenaar
€ 2.000	Machiel Brauksma Zonder titel, 2012 Assemblage (Papieren zak, plastic, hout, krantenartikel) Afmetingen variabel Aankoop van de kunstenaar
€ 10.000	Eric Giraudet de Boudemange <i>Illusions of the Frisian Landscape</i> , 2015 5 geverfde houten palen met sculpturen gemaakt door Ysbrand & Oane Galama Ieder 350 cm Aankoop van de kunstenaar
€ 5.000	Eric Giraudet de Boudemange <i>Messure du Paysage</i> , 2015 Videoloop, 6:33 min. Editie van 3 + 1 AP. Aankoop van de kunstenaar
€ 1.750	Elma Alkema Zonder titel, 2015 Pastel op papier 50 x 80 cm. Aankoop van de kunstenaar
€ 44.750	Totaal

Voor akkoord,

K.J.R. Callens

Directeur

23-02-2016

FRI
ESM
USE
UM